Spedizione in abbonamento postale. — Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXV., št. 23 Ljubljana, četrtek 29. januarja 1942-XX Cena 40 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, za inozemstvo: 15.20 L.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

L'inseguimento del nemico

Ingenti quantità di bottino — Efficaci attacchi contro un convoglio nemico — Bombe su Malta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 28 gennaio il seguente bollittino di guerra n. 605:

Sul fronte cirenaico le divisioni motocorazzate italo-tedesche hanno mantenuto il contatto, nella giornata di ieri, con le forze nemiche in ripiegamento, bombardate e mitragliate dall'aviazione dell'Asse.

Le perdite di materiali subite dall'avversario nella battaglia, finora accertate, sono salite a 127 cannoni, 283 carri armati e autoblindo, 28 aeroplani, oltre a quelli distrutti dall'arma aerea, 563 autocarri.

Velivoli germanici hanno attaccato un convoglio inglese a sud-est di Malta, centrando un piroscafo di 8000 tonnellate ed un cacciatorpediniere.

Il porto di La Valletta e aerodromi della isola sono pure stati colpiti, a più riprese, con bombe di medio e grosso calibro.

Zasledovanje sovražnika

Ogromen vojni plen — Učinkoviti napadi na sovražni konvoj — Bombe na Malto

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 28 januarja naslednje vojno poročilo št. 605:

Na cirenaiškem bojišču so motorizirane in oklopne italijansko-nemške divizije v teku včerajšnjega dne obdržale stik s sovražnimi silami na umiku, ki jih je letalstvo osi bombardiralo in obstreljevalo s strojnicami.

Materialne izgube sovražnika v dosedanjih bojih, kolikor jih je že bilo mogoče ugotoviti, so narasle na 127 topov, 283 tankov in oklopnih avtomobilov, 28 letal poleg onih, ki jih je uničilo letalstvo, in 563 motornih vozil.

Nemška letala so napadla angleški konvoj južnovzhodno od Malte in zadele 8000-tonsko ladjo in neki rušilec.

Ponovno so bila zadeta z bombami srednjega in velikega kalibra letališča na otoku Malti in pristanišče La Valletta.

Napovedi in dejstva

Rim, 29. jan. s. Med tem ko armade osi, zadevajoč hude udarce angleškim silam v Severni Afriki, dokazujejo, da so ohranile vso svojo borbeno sposobnost, ne bo odveč pogled nazaj in ponovna omenitev domišljave drznosti, s katero so Churchill in komentatorji londonskega radija v naprej naznanili famozno ofenzivo, s katero naj bi Anglija v najkrajšem času dobila nadzorstvo nad vso Severno Afriko in istočasno uničila vse sile osi.

Churchill je naznanil s poslanico četam dne 20. novembra 1941 pričetek velike ofenzive. V sporočilu je rekel med drugim: Ta bitka bo vplivala na ves potek vojne. Zdaj je prišla ura, da zadamo najhujši udarec, ki je bil doslej zadan za končno zmago, za domovino in za svobodo, Puščavska vojska lahko doseže v zgodovini uspehe, podobne uspehom pri Blenheimu in Waterloou. Oči vseh narodov so obrnjen na vas, Vsa naša srca vas spremljajo.

Vzporedno s tem je Churchill orisal v spodnji zbornici ogromno pripravo pred pričetkom ofenzive s temile besedami: Ofenziva v Cirenaiki je bila dolgo pripravljena s skrbnostjo in čakali smo okrog 5 mesecev, da bi bila naša vojska lahko dobro opremljena z vsem orožjem, ki se je izkazalo v tej vojni. Churchill je zatrjeval, da bo usoda bitke lahko odločena v dveh urah. Ko se spopad prične, je podoben spopadom bojnih ladij v bitki, katere usoda se odloči v dveh urah. Če so v tem času sovražne oklopne edinice uničene ali hudo zdelane, je obvladana tudi letalska sila. Cilj angleške ofenzive ni toliko zasedba tega ali onega kraja, kot uničenje oboroženih sil in zlasti sovražnih oklopnih sil.

V dokaz pomembnosti, ki so jo Angleži pripisovali obupnemu poizkusu za odstranitev osi iz Afrike služijo sledeče besede: Vsi ljudje angleških oddelkov in imperialnih čet, ki sodelujejo imajo željo po borbi s sovražnikom, borile se bodo z največjo odločnostjo in največjo požrtvovalnostjo, ker se zavedajo kakšnega pomena v poteku vojne bo angleška zmaga v Libiji. Angleški ministrski predsednik je takole prikazal glavni cilj ofenzive: ofenzivna akcija imperialnih čet, ki se je pričela, nima namena zasesti to ali oni kraj, temveč enostavno uničiti sovražne oborožene sile. Strateg Churchill je svoji armadi dopovedoval, da je že bitko dobil in je 12. decembra rekel: Dne 18. novembra je general Auchinlek prevzel nalogo uničenja vseh italijanskih in nemških sil, ki se nahajajo v Cirenaiki in danes, dne 11. decembra se zdi zelo verjetno, da dosega svojo namero.

Potekla sta dva meseca od tega in ne dve uri. Prihajajo prve vesti o drugi fazi bitke, ki jo je označil angleški ministrski predsednik kot nenavadno in temno in ki jih kakor običajno angleški tisk in propaganda označujeta za zmedene. Tej zmedenosti je Churchill v spodnji zbornici moral narediti konec s sledečimi besedami: Na zapadnem krilu smo se pripravili, da dobro zaključimo bitko v libijski puščavi. Zbrali smo vsa sredstva in smo se dolgo zakasnili, da bi bili vsi naši oddelki popolni. Upali smo na zavzetje Cirenaike z vsemi najvažnejšimi letališči v bližini Bengazija, toda glavni cilj generala Auchinleka je bilo uničenje sovražne vojske. Tako smo se odločili pred tremi ali štirimi meseci. Zdaj vidimo, kako so dogodki izigrali in potvorili človeške napore in namere in ki so se razvijali neodvisno od teh. To je bila bitka, ki je potekla precej drugače kot je bilo predvideno. Ne morem vam sedaj povedati, kakšen je položaj na vzhodni fronti Cirenaike. Churchill je še previdno dodal: Zadal sem si kot zakon in sem bil tega vedno vesel, da ne bom nikoli prerokoval o izidu bitk.

Nemško vojno poročilo

Uspešni krajevni napadi nemških čet — Podvig zaščitnih oddelkov — Letalski napadi na neposredno zaledje fronte

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. jan. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Skupina sovražnih sil, ki se je izkrcala na južni obali Krima, je bila v bojih, ki so trajali več dni, vržena nazaj in do malih ostankov uničena.

Na številnih krajih vzhodne fronte so izvedle nemške čete uspešne krajevne napade. Zaplenile ali uničile so oklopne avtomobile, topove in druge vojne potrebščine. Pred Petrogradom so čete vojnih zaščitnih oddelkov pri napadalnem podvigu uničile 58 sovražnih utrdbic in bojnih postojank.

Letalske sile so učinkovito napadale sovjetske čete na pohodu, oskrbovalne kolone, železniške vlake in letalska oporišča.

V severni Afriki izvidniško delovanje na obeh straneh. Nemška bojna letala so bombardirala skupine angleških lop in parkirajoča motorna vozila v severni Cirenaiki.

Skupine nemških bojnih letal so podnevi in ponoči napadale pristaniške naprave na otoku Malti. S težkimi in najtežjimi bombami je bila poškodovana predvsem državna ladjedelnica.

V obrambi proti napadu angleških bombnikov na nemško državno ozemlje v noči na 27. januar je eskadrilja nočnih lovcev pod vodstvom stotnika Lenta in nadporočnika princa Lippe-Weissenfelda dosegla svojo 100. letalsko zmago.

Finski odsek

Helsinki, 29. jan. s. Poročilo glavnega stana pravi, da se je v zadnjih 24 urah nadaljevalo na fronti Karelijske ožine izredno živahno delovanje topništva in pehote z obeh strani. Finska pehota je odvrnila na raznih točkah poizkuse vdora sovražnih patrol. Finsko topništvo je uničilo neko opazovalnico poljskega topništva ter protitankovskih topov ter dva strojniška sovjetska gnezda. Na fronti Svira se nadaljuje obojestransko delovanje vsega orožja. Na nekem odseku je finsko topništvo razpršilo sovjetski oddelek s sto možmi, ki se je skušal približati prvim položajem.

V južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji je skušal sovražnik z eno stotnijo napasti neki naš predni položaj in je bil odbit. Finski napadalni oddelki so se polastili nekega prvega sovjetskega položaja in so ga trdno obdržali. Sovražnik je izgubil 43 padlih in 19 ujetnikov.

V severnem odseku te fronte se nadaljuje živahno delovanje patrol. Številne sovražne patrole so bile razpršene ali uničene.

V Finskem zalivu so finski letalci obstreljevali s strojnicami in večinoma uničili velik sovražni oddelek, ki je spremljal dolgo kolono četveronožcev na zamrznjenem morju.

Južno od Svira so finska letala učinkovito bombardirala sovražna taborišča. Na fronti vzhodne Karelije je finsko letalstvo bombardiralo, razpršilo in obstreljevalo s strojnicami z velikim uničevalnim uspehom neko vas, kjer so se nastanile sovjetske čete in ena avtomobilska kolcna. Nadalevalo se je bombardiranje murmanske železnice. Ugotovljeno je bilo, da je bila proga s skladišči potrebščin v polno zadeta.

Napad sovjetskih letal v Finskem zalivu je povzročil alarm v Helsinku in Kotki.

Uspešen napad

Berlin, 29. jan. s. 28. t. m. je popolnoma uspel napad nemških čet v severnem odseku vzhodne fronte. Ob krepki podpori topništva so čete zlomile odpor sovražnika in jim je uspelo vzpostaviti zvezo z nekim prednjim nemškim položajem, ki je bil zaradi sovražnega napada odrezan.

Najvišje odlikovanje nemškega letalca

Berlin, 29. jan. s. Hitler je podelil najvišje odlikovanje za vojaško hrabrost, to je viteški križec z briljanti, hrastovim listom in meči letalskemu polkovniku Gallandu. Odlikovanje je včeraj izročil osebno Hitler ob navzočnosti šefa vrhovnega poveljništva feldmaršala Keitla in podtajnika letalskega ministrstva, feldmaršala Milka. Polkovnik Galland je po smrti letalca Moeldersa prevzel funkcijo generalnega inspektorja letalskih lovcev in je dosegel že 94 zmag, večinoma v borbah z angleškim letalstvom. Galland je drugi oficir nemške vojske, ki je bil odlikovan s tem najvišjim odlikovanjem za vojaško hrabrost.

PRED OBLEGANJEM SINGAPURA

Japonske čete so se približale Singapuru že na 50 milj — Tudi na ostalih odsekih še vedno napredujejo

Tokio, 29. jan. s. Domnava se, da so japonske kolone, ki korakajo proti Singapuru vzdolž zapadne obale Malajskega polotoka, dosegle periferijo Benuta, 50 km severnozapadno od Johore Bahrua, glavnega mesta istoimenske države. Japonci so zapletli branilce mesta v izredno živahne boje, ki so še v teku. Tudi japonske sile, ki zasledujejo umikajoče se Angleže iz Kluanga vzdolž železniške proge v smeri Johore Bahrua, so dosegle neko točko, pet postaj oddaljeno od Johore Bahrua. Preostalih pet etap, ki jih je treba še doseči do Singapura, so Sedana, Kulaj, Saleng, Senaj in Kempas.

Bangkok, 29. jan. s. Iz pooblaščenega angleškega vira se doznava, da so se angleške imperialne sile na malajski fronti še nadalje umaknile in da se nadaljujejo srdite borbe južno od Kluanga. Ne ve se, kako daleč so se čete umaknile. Obvešča se, da so japonske sile, ki se bore pri Kluangu, najbližje Singapuru in sicer okrog 80 km od trdnjave.

Malaja

Z malajske fronte, 29. jan. s. Operacije japonskih čet v državi Johore, so zlaj zelo olajšane zaradi tega, ker Angležem na vsem polotoku ni ostalo nobeno letalsko oporišče, dočim so štiri letališča v Singapuru dejansko neuporabna zaradi pogostega in izredno učinkovitega bombardiranja japonskih sil. Tudi sporadični in posamezni letalski napadi angleških edinic na japonske kolone, ki prodirajo proti Singapuru, so prenehali in ne predstavljajo več nobene nevšečnosti.

Boji na Batangu

Šanghaj, 29. jan. s. Radio v Sydneyu je poročal, da so japonske sile pričele z izredno hudo ofenzivo proti severnoameriškim silam, ki so potisnjene v skrajni del polotoka Batanga, severnozapadno od Manile. Ista radijska postaja je izjavila, da morajo severnoameriške sile zapuščati teren.

Filipini

Manila, 29. jan. s. Japonske čete so napadle severne položaje Američanov na gori Matidu in zasledujejo ameriške sile na Filipinih. Le te se umikajo proti gorovju Marivcles na skrajni južni točki polotoka.

Letalski napadi na Celebes in Sumatro

Saigon, 29. jan. s. Radio v Bataviji je naznanil, da ni dobil nobenih vesti s področja Kendaria, odkar so se Japonci dne 24. t. m. tam izkrcali. Ista radijska postaja je priznala, da so japonske letalske skupine bombardirale Makassar na Celebesu, Pontjanik na zapadni obali Nizozemskega Borneа in Sabang pred Sumatro.

Nered v Mulmeinu

Bangkok, 29. jan. s. Iz Tavoya poročajo, da vlada v Mulmeinu, katerega obrambne naprave je intenzivno japonsko bombardiranje uničilo, popoln nered. Angleške sile, ki so dodeljene obrambi mesta in sestojajo iz 2.500 Indijcev, 300 Birmancev in 200 Angležev, nimajo več borbenega duha in beležiti je številne dezertacije med indijskimi četami.

Vojna na morju

Šanghaj, 29. jan. s. Po vesteh iz Batavije je več japonskih bombnikov potopilo angleško torpedovko »Vega« z okrog 1100 tonami. Torpedovka je bila oborožena s štirimi 102 mm topovi in z več strojnicami.

Lažna propaganda

Tokio, 29. jan. s. V višjih japonskih krogih ironično komentirajo severnoameriške in nizozemske vesti o neki pomorski zmagi južno od Makassarja in v morjah Sonde. Ako zavezniki dosegajo tolike uspehe, se vprašujejo, zakaj nekaj ne store, da bi dobile pomoč njih decimirane sile na Malajskem polotoku in na Filipinih. Potvorjenost sovražne propagande izvira iz potrebe po ustvaritvi olajšanja zaradi ogromnih izgub na vseh frontah vzhodne Azije. Če bi Angloameričani resnično bili v premoči na morju, bi lahko izkrcali ojačenja, da bi zaustavili nevzdržno prodiranje Japoncev. Dejstvo, da Angloameričani ne morejo nuditi nobenega odpora, dokazuje, da je njih propaganda ena sama laž. Če bi bile ameriške trditve resnične, bi Japonci ne imeli nobene mornarice več in admiral Kimmel bi bil junak Pacifika namesto obtoženec pod obtožbo, da je dezertiral s svojega mesta v Pearl Harbouru. Zavezniški sovražniki, se poudarja, bi se morali vsaj sporazumeti za razširjanje istih laži in ne protislovnih, čeprav s pomočjo številk in dejstev, ki so gladko izmišljena.

Obramba Nizozemske Indije

Šanghaj, 29. jan. s. Iz poučenega vira se doznava, da je obramba Nizozemske Indije poverjena okrog 100.000 ljudem, od katerih je samo ena tretjina zadostno izvežbana. Letalsko silo Insulindije, v kateri službi so tudi angleški in ameriški piloti, predstavlja okrog 600 letal, od katerih je okrog 100 lovcev, 80 bombnikov, ostalo pa so hidroplani in izvidniška letala.

Podrobnosti o potopitvi angleških oklopnic „Princ of Walles“ in „Repulse“

Tokio, 29. jan. s. Prvo uradno poročilo o potopitvi angleških ladij »Prince of Walles« in »Repulse« pravi:

Neka japonska podmornica je v vodah severno od otokov Anambas pred Kuantanom opazila ob 15. uri dne 9. decembra, sovražno skupino dveh bojnih ladij in treh rušilcev, ki so pluli proti severu. Podmornica je obvestila neko japonsko letalsko oporišče o navzočnosti sovražne mornarice.

Japonska letala so se dvignila z oporišča ob 18. uri, toda njih neprestano iskanje v noči je bilo brezuspešno. Letala so se zaradi tega vrnila na oporišča.

Ob 3.40 naslednjega jutra je podmornica zopet opazila sovražno mornarico, kar je sporočila na oporišče in opozorila, da zaradi brzine sovražne mornarice ne bo mogla vzdržati z njo stika.

Z japonskega oporišča sta se dvignili dve eskadrili bombnikov in ena eskadrila lovcev. Ob 11.45 je 10 lovcev odkrilo sovražno skupino, na čelu katere so bili rušilci ter »Prince of Walles« in »Repulse«.

Pol ure nato so prispele eskadrile bombnikov. Sovražna skupina pa se je usmerila z vso hitrostjo proti jugu. Protiletalske baterije na ladjah so pričele takoj streljati, toda prva eskadrila bombnikov je zadela prednji del »Repulsa«. Sovražnik je razpršil skupino, rušilci pa so povečali brzino in zapustili bojišče. Nad sovražno skupino so med tem prišle druge eskadrile bombnikov in torpednih letal.

Ob 13.08 so te eskadrile pričele napad na »Prince of Walles«, ki so ga dotlej zakrivali oblaki. Baterije s te ladje so pričele strašno streljati, toda zaporni ogenj ni oviral približevanja torpednih letal, ki so skoraj istočasno zadela ladjo »Prince of Walles« in »Repulse«.

Ob drugem napadu torpednih letal se je »Prince of Walles« nagnil za okrog 45 stopinj ter je potem zopet dobil ravnotežje, dočim so se visoki stebri vode dvigali ob straneh »Repulsa«. Napad torpednih letal je trajal 8 minut. Kljub zadobljenim udarcem je skupina z ladjama »Prince of Walles« in »Repulse«, ki sta bili oddaljeni za 2 vozla, nadaljevala pot proti jugu.

Na otokih Anambas so bil že obveščeni in dvignila se je tretja skupina japonskih letal ter pričela s končnim napadom na sovražno skupino, katero so spremljali trije nazaj poklicani rušilci. Tretja skupina japonskih letal je bila večkrat zadeta s protiletalsko sovražno obrambo, ki je streljala s petih ladij. Neko japonsko torpedno letalo, ki se je nizko spustilo je s torpedom zadelo ladjo »Prince of Walles« in po njegovem zgledu je še drugo torpedno letalo zadelo s torpedom isto ladjo, toda letalo je bilo sestreljeno. Neko tretje torpedno letalo pa je potopilo enega od rušilcev.

Med tem ko se je »Prince of Walles«, ki je bil ves v dimu obrnil, so tri japonska torpedna letala napadla »Repulse«. Ladjo so zadele tri torpeda in je eksplodirala ter se potopila.

Ostal je »Prince of Walles«, katerega sta skušala preostala dva rušilca zakriti z dimom. Dve došli skupini japonskih bombnikov, pa sta zaustavili plovbo preostale angleške oklopnice in jo zadeli z bombo velikega kalibra. Kmalu nato se je »Prince of Walles« nagnil. Eden izmed rušilcev, ki si je skušal približati ladji, pa je bil potopljen z nenadno eksplozijo, ki je uničila »Prince of Walles«.

Obletnica Milice

Rim, 29. jan. s. 19. obletnica ustanovitve milice bo proslavljena 1. februarja na vojaški način za počastitev v borbah padlih legionarjev. Navzoči bodo prvaki režima ter narod s svojimi borbenimi in mladinskimi zastopstvi. Posebno svečana bo proslava v Rimu. Duce bo podelil 39 zlatih kolajn za vojaško hrabrost in sicer 35 posmrtnih in 4 živečim borcem, kakor tudi vojne križe za vojaško hrabrost za člane milice. Vse oborožene črne srajce in tudi one v operacijskem področju bodo proslavile obletnico ustanovitve milice. V vseh sedežih poveljništev bodo razdelili na svečan način srebrne in bronaste kolajne ter vojne križe za vojaško hrabrost.

Odmev Churchillovih izjav

Nemški tisk o Churchillovem govoru v angleškem parlamentu

Berlin, 29. jan. s. Berlinski listi se še bavijo s Churchillovim govorom, ter ga analizirajo v nekaterih točkah. Angleški ministrski predsednik, pravijo listi, je pravičil angleško nemoč v Pacifiku s potrebo koncentracije vseh sil na Srednjem vzhodu, kjer so bile angleške pozicije resno ogrožene preteklo jesen zaradi nemškega prodiranja v Rusiji. Po Churchillu ni bilo mogoče poslati zadostnih vojnih potrebščin v vzhodno Azijo zaradi dobav boljševikom. Sklepati je torej, da smatra Churchill nevarnost za Kavkaz in Srednji vzhod odpravljen, čeprav tega ni trdil. Z ničemer ni omenil, da bo v prihodnji pomladi nevarnost za Kavkaz in Srednji vzhod manjša kot v pretekli jeseni. To pot Churchill ni imel poguma, da bi blufiral, pač pa je odkril angleški vojaški bluf ter stvari tako razložil, da bi mislili, da je zasluga Anglije, ako je v prvih dneh decembra prihod ruske zaustavil nemško prodiranje. Skrbno se je ognil tudi izjavam, o takozvani sovjetski zimski ofenzivi. To dejstvo je zanimivo, piše »Nachtausgabe«, ker kaže, da so glede tega angleški vojaški krogi opustili vsako iluzijo. Zaradi tega je Churchill, ne ve se ali v sporazumu ali ne s Stalinom, razvrednotil važnost boljševiških operacij. Ofenziva, ki naj bi po upanju Londona in Moskve zrušila nemško fronto na vzhodu, je bila od Churchilla prikazana samo kot akcija za obrambo Kavkaza in angleških položajev na srednjem vzhodu. Govornik je skušal tolažiti poslušalce z trditvijo, da je bil glede Srednjega vzhoda pridobljen dragocen čas, ki bo omogočil ojačenje teh položajev. Pozabil pa je, ali pa se je tako naredil kakor da je pozabil, da se bosta s takozvanim dragocenim časom okoristili tudi Italija in Nemčija prav na vseh frontah. Po Churchillovih izjavah je Japonska v stanju, da zasede vse angleške in ameriške posesti v Vzhodni Aziji, čeprav bi Anglosasi v ta sektor poslali en milijon ljudi. »Nachtausgabe« zaključuje, da je ta izjava priznanje, da je poraz Anglije in Amerike na Pacifiku praktično že stvarno dejstvo.

Budimpešta, 29. jan. s. Klavrne izjave Churchillove, piše poluradni »Budapest Ertesitoe«, niso zakrile stvarnosti dejstev, katerih resnosti se zaveda tudi madžarsko javno mnenje. Churchillove izjave, da bo treba hudo zadeti oborožene sile trojnega pakta, samo še bolj jasno odkrivajo angleško nemoč. Vsi najvažnejši strateški položaji angleškega imperija se rušijo. V Afriki so bile angleške čete hudo potolčene od Italijanov in Nemcev. Bitka za Pacifik je zdaj dokončno za Angleže izgubljena, kakor je izgubljena bitka za Sredozemlje in za Atlantik. Churchillovo brbljanje ne more demantirati teh dejstev.

Šef delegacije Stranke v Zagrebu pri Poglavniku

Zagreb, 29. jan. s. Novi šef delegacije Stranke pri ustaškem pokretu nacionalni svetnik Karlo Palestra di Mottola je uradno obiskal Poglavnika ob spremstvu italijanskega poslanika ministra Casertana. Poglavnik je novega šefa pozdravil, poudarjajoč, da je ustaški pokret z vsem srcem ob strani črnih srajc in da so prispeval za dosego skupnih ciljev obeh revolucij v dobro hrvatskega in italijanskega naroda.

Beseda o naših oblekah

Pranje, čiščenje madežev in likanje oblek opravljajte v vojnem času še posebno oprezno

Milanski dnevnik »Corriere della Sera« je objavil v sredo pod gornjim naslovom praktično poučen članek o ravnanju z oblekami. Njegovi nasveti bodo koristni tudi vam, zato ga prinašamo v celoti

Pazite na obleko, trošite jo čim manj je mogoče, izogibajte se vsemu, kar bi krajšalo njeno trpežnost: evo vrste priporočil, ki danes dejansko niso potrebna še posebnega naglašanja. Vsakdo razume prednost daljšega trajanja oblek, saj bi bila v vojnem času drugače v nevarnosti zaloga njegove garderobe. Prirodna zapoved pameti nam veleva vsem odkar je prodaja tkanin urejena in omejena, da dokončno opustimo le tisto, kar ni mogoče obnoviti, prekrojiti odnosno predelati. Te zapovedi se zvesto držimo in kakor pripovedujejo tehniki, vpliva na pomanjkanje surovin razen zmanjšanega uvoza v zadnjem času tudi dejstvo, da primanjkuje blaga za predelavo, to je tistih oblek, ki smo jih prej kot raztrgane cunje in cape zavrgli na smetišče in ki so jih v tovarnah izpostavili pomladitvenemu postopku, izdelali iz njih nove tkanine in nato nove obleke.

Vrstne tkanine

Če torej izločimo kaj iz naše zaloge oblek, storimo to zato, ker je že tako iztrošeno ali raztrgano, da ni več mogoče nositi. Razlika med bogatimi in ubogimi je praktično zmanjšana, če ne povsem izključena po okolnosti, da so za vse možnost za nakupe vsebovane v 120 točkah oblačilne nakaznice. Res je, da je od blaga do blaga lahko razlika v kakovosti, toda kakor znano je sedaj toliko hvaljena »čistost« bombaža in volne pogosto le pretiranost trgovske reklame in nič drugega. Za bodočnost pa je določena omejitev prodaje izključno na vrstne tkanine, ki so take, da lahko zadovoljijo vse potrebe in izzovejo vse skušnjave. Trajajo pa približno tudi tako dolgo samo če znamo nanje paziti.

Ko so naše obleke ukrojene iz vrstnih tkanin, je njihova ohranitev mogoča kakorsibodi z upoštevanjem posebnih opreznosti ki so delno različna od pravil ki so veljala za drugo blago. Predvsem je važno upoštevati to načelo: vrstne tkanine ki jim nekateri neupravičeno ne zaupajo, češ da je njih trpežnost zelo omejena dejansko trajajo dlje, kakor se verjame, včasih celo dlje ko običajne tkanine, treba pa jim je k življenju vsaj malo pomagat.

Predvsem mešane tkanine. Strokovnjaki nas učijo, da jih ne smemo prati, ne da bi se zavedali, da moramo, ko gre za sestavo različnih vlaken, ravnati se po načinu, ki je primeren najobčutljivejšemu vlaknu. Tako je treba na primer, če gre za mešanico rajona in bombaža, uporabiti način ki je primeren za rajon. Ko gre za perilo iz rajona ali rajonovih kosmov, velja rek, znan gospodinjam: perilo, dobro namočeno, je že na pol oprano. Barvane kose ločite od belih. Namakajte jih 15 do 20 minut v mlačni vodi, v razredčeni raztopini mila in sode (20 gramov sode na vsako vedro vode): ponavljamo, voda mora biti mlačna in ne vroča. Ko jih vzamete iz namakalne kopeli, jih ožmite, vendar ne premočno, in operite z milom, ne da bi jih ovijali ali drgnili (meneali). V splošnem boste dosegli tem boljši uspeh, čim manj moči boste uporabljali.

Ko gre za fine tkanine iz rajona se namakanje nadomesti s kratkotrajno potopitvijo tkanin v vodo in kis. Stedi naglo pranje z nevtralnim milom in sušenje pri zmerni toploti, če je le mogoče na odprtem zraku, vendar nikoli v polnem soncu. Prav tako se moramo izogniti sušenju finih oblačil pri peči ali toplotnih sesalkah. Tudi obešanje ni enostavno: nekatere vrste perila, če ga obesimo, izpremenijo obliko; nekatera druga oblačila, kakor na primer telovnike, obesimo na vrv povprek, s krajci in naramki navzdol v dolžinski smeri. Ne uporabljajte ščipalnikov ki puščajo za seboj grbe; rajši vzemite neriaveče bucike. Nogavice obesimo za konico stopala ali čez veliko okroglo palico, ki ste jo ovili z belo, čisto tkanino.

Z nasveti za ravnanje z vrstnimi tkaninami pa gremo lahko še dalje. Vsa pravila se morejo združiti v eno samo: postopati moramo z njimi po načinu, ki upošteva občutljivost vlaken. Za pleteno perilo na primer morate vedeti, da ga je treba po pranju zaviti v čiste tkanine, sušiti v prvotni obliki in kasneje likati narobe z mlačnim likalnikom. Pri barvanih in tiskanih oblekah je treba enake pažnje, ki jo je podvojiti v trenutku izplakovanja. Za zadnje izplakovanje pridenite kisa. Nikoli ne puščajte oblek dlje časa v milnici ali v izplakovalni vodi. Če se krepaste tkanine v vodi zelo nakodrajo, jih zaupajmo barvarnici; gre za blago, ki ga je treba oprati z bencinom. Za vse blago te vrste pomnimo, da ga je treba likati z zmerno toploto in obrnjenega narobe, dokler je še vlažno; ne pritiskajmo premočno likalnika. Zapomnimo si, da je neka vrsta raiona topljiva pri veliki temperaturi in mora biti zato likalnik komaj mlačen (če imamo opraviti s tako tkanino, preiskusimo s kapljico acetona ki preluknja tako tkanino).

Madeži in drugo

O čiščenju madežev bi vam mogli dati dolgo vrsto nasvetov. Predvsem je važno poznati izvor madeža; če se nam ne posreči zanj zvedeti, odrgnimo madež previdno s čisto krpo, namočeno v mlačni vodi. Tako za raion kakor za svilo velja, da ne smemo nikoli drgniti s silo. Proti madežem od piva kanemo v vodo dve kapljici amonijaka; za krvne madeže uporabljajmo slano vodo; bencin in prah lojevca za mastne madeže: za madeže od sadja mlačno vodo, nato pa vodo, zmešano s kisikom; za madeže od trave toplo in milnato vodo, potem pa razredčen špirit; za blato čisto vodo; za oljnate madeže bencin, terpentin in prah lojevca; za madeže od parfumov bencin; za madeže od črnila mleko.

Radevolje smo za udobnost čitatelja prevzeli nalogo starih prijateljic, ki razsipavajo z nasveti vsake vrte domačih potreb. Toda naš povzetek je komaj eden od stoterih previdnosti, ki jih rabimo. Druge vam bodo povedali strokovnjaki.

Gre za to, da štedimo naše obleke, ker je potrebno, s podvojeno pazljivostjo, da se jim ne pripete najtežje nezgode. Če pa se jim pripete, da jih oprezno popravimo.

Zamrznjeni vodovodi v novejših hišah

Zakaj v novejših hišah, zlasti na periferiji, vodovodne napeljave zamrzujejo bolj pogosto

Ljubljana 29. januarja.

Prejšnji teden so zamrzovale vodovodne napeljave v vseh mestnih okrajih in v vseh vrstah hiš, v novejših in v starih. Vendar so bili prizadeti številnejši stanovalci, ki stanujejo v novejših mestnih okrajih v tako imenovanih vilah. Tako je bilo tudi prejšnje hude zime, zlasti l. 1929. Vodovodne napeljave zamrzujejo še vedno v številnih hišah v tem tednu, čeprav ni več tako hudega mraza.

Leta 1929 je hud mraz trajal več tednov in zemlja je zmrznila bolj globoko kakor letos doslej, čeprav je bilo tedaj več snega. Tedaj je v Ljubljani počila glavna vodovodna cev na Karlovški cesti. Mraz je povzročil precej več škode kakor v tej zimi. Toda zdaj še ne smemo delati bilance letošnje zime. Mraz še ni povsem popustil in kdo ve, koliko škode bo še do pomladi. Zdaj tudi še ni mogoče presoditi, koliko škode je mraz napravil prejšnji teden na sadnem in grozdnem drevju. Šele, ko bo mraz povsem popustil, se bo pokazalo, kje vse je popokalo drevje.

Zdaj se ljudje vprašujejo, zakaj vodovodne napeljave zamrzujejo tako pogosto prav v nekaterih novejših hišah, ki se sicer zde solidne in, kakor pravimo »moderne«. Sicer vodovodne napeljave niso varne pred mrazom tudi v mnogih starejših hišah. Prejšnji teden je zamrznilo mnogo vodovodov na hodnikih starih hiš. Da pa zamrzujejo vodovodne napeljave tako pogosto v novejših hišah, si ne smemo razlagati le s tem, češ novejše hiše niso solidno zidane. Upoštevati moramo predvsem, da je največ novejših hiš zidanih v novih stanovanjskih okrajih v prejšnjih predmestjih. V teh okrajih so hiše zidane v odprtem sistemu, to se pravi, da so od vseh strani izpostavljene mrazu. Stare hiše v starejših mestnih delih so zidane v strnjenem sistemu, druga tik druge, tako da so odprte le od dveh strani, ne pa kakor tako imenovane vile, ki stoje na samem, od štirih strani. Prepričali ste se tudi lahko, da je sredi mesta, kjer je največ starih hiš, navadno po nekaj stopinj topleje kakor na mestnem obrobju. Razen tega imajo stare hiše v resnici mnogo debelejše zidove. Da so zaradi tega v splošnem bolj solidne od novih, pa ne moremo reči. V zdravstvenem pogledu večina starih hiš nikakor ne ustreza tako kakor nove hiše. Debelo kamnitno zidovje starinskih hiš je vlažno. Navadno je predebelo glede na nosilnost, obremenitev zidov in dandanes bi bilo nesmiselno zidati nizke hiše s tako debelim zidovjem. V starih časih, ko so zidali te starinske hiše, kakršnih je v Ljubljani še mnogo, bodisi sploh niso poznali stavbne mehanike ter so dimenzionirali stavbne konstrukcije le po statičnem čutu ali se jim pa ni bilo treba ravnati po statičnih predpisih. Zidali so predvsem s kamnom in zidovje je bilo že zaradi tega debelejše, saj tankega zidu iz neobdelanega kamna sploh ni mogoče sezidati. Dandanes zidajo zidove v takšni debelosti, kakor jo določajo predpisi glede na višino poslopja in nosilnost posameznih zidov. Dovoljeno bi bilo sicer zidati poslopja z debelejšim zidovjem toda stavbe so že sicer zelo drage. V splošnem debelina zidov novejših hiš ustreza tudi v naših podnebnih razmerah.

Pretanko zidovje imajo pa nekatere manjše, pritlične hiše v predmestjih. Kot nosilni zidovi so dovolj debeli, pretanki so pa kot toplotni izolatorji. Manjše hiše na periferiji so zidali revnejši lastniki, ki so morali varčevati pri sleherni opeki. Zato so zidali hiše s 30 cm debelim obodnim zidovjem, namesto s 45 cm debelim. Manjše hiše so bolj mrzle kakor večje. Zidanje manjših stanovanjskih hiš je mnogo manj ekonomično kakor velikih, vendar je ideal mnogih meščanov »hišica z vrtom«. Če manjša hiša stoji na prostem, je izpostavljena bolj mrazu. Tanko zidovje se hitreje ohladi. Bilo bi potrebno mnogo bolj kuriti v manjših hišah že zaradi tega, da bi se zidovje preveč ne ohladilo, toda stanovalci v teh hišicah morajo pogosto zelo varčevati s kurivom.

Zato je razumljivo, zakaj vodovodne napeljave zamrzujejo v novejših stanovanjskih okrajih mnogo bolj v središču mesta. Vedeti pa moramo tudi, da vodovodna napeljava v mnogih novejših hišah niso pravilno položene. Doslej temu niso posvečali primerne pozornosti in tako se je dogajalo, da so bile vodovodne cevi vstavljene v zunanjih zidovih, česar bi pri novejših hišah s tanjšim zidovjem nikakor ne smeli dopuščati. Sami lastniki seveda ne morejo vedeti tega, kajti napake se pokažejo šele, ko je delo gotovo. Zato bi pa morali vedeti obrtniki in projektanti tudi, kar ni neposredno predpisano. Prejšnji teden je zamrznilo mnogo vodovodnih napeljav prav v hišah, kjer so bile cevi položene v zunanjem zidovju. Ob hudem mrazu zamrznejo vodovodne napeljave pogosto tudi v hišah z debelejšim zidovjem, če je cev vstavljena v zunanjem zidu. Upoštevati bi pa tudi morali, da se pozimi severno zidovje ohlaja še bolj kakor južno. V sončnih zimskih dneh je zidovje na južni strani topleje ter drži delj časa toploto kakor na severni strani. V novejših hišah so pa tudi pritikline navadno na severni strani. V pritiklinah ne kurimo, prav tam, v stranišču in kopalnicah so pa vodovodne napeljave. Razen tega so nekateri stanovalci zelo nepreviden in lahkomiselni ter puščajo odprta okna pritiklin. Vsemu temu je treba pripisovati, da zadnje čase zamrzuje toliko vodovodnih napeljav. Pogosto vodovoda ni mogoče dovolj zavarovati pred mrazom že zaradi napak pri zidavi, večkrat pa bi bila vendar škoda lahko preprečena, če bi bili stanovalci bolj pazljivi.

Dolenjska v predpustu

Trebnje, 28. januarja

Najmrzlejši dan na Dolenjskem je bil v tej zimi v petek. Po poročilih, ki smo jih čitali iz raznih krajev, je skoraj povsod živo srebro zdrknilo na 30° pod ničlo. Najhujši mraz pa smo zabeležili v Trebnjem in okolici, ko je ta dan toplomer pokazal —34°. Tudi v soboto dopoldne mraz ni popustil in smo verjeli mnogim vremenskim prerokom, ki so trdili, da bo mraz še bolj pritisnil. Ljudje namreč pravijo: kadar luna »jemlje gor«, gre tudi mraz navzgor! To pot pa ni bilo tako, in čeprav luna še »jemlje gor« je nastal v noči od sobote na nedeljo vremenski preokret, ki ga ni nihče pričakoval. Živo srebro se je na Dolenjskem dvignilo za nad 20° in smo imeli v Trebnjem v nedeljo zjutraj samo še —8°! Po vsej Dolenjski je v nedeljo skoro ves dan snežilo in na trdo podlago je zapadlo 8 cm pršiča. Ker je mraz znatno popustil, je v nedeljo prihitelo na Dolenjsko mnogo smučarjev-izletnikov, ki so se v s polnimi nahrbtniki veselo vračali nazaj. Spričo tolikega obiska smučarjev je nujno potrebno, da železniška uprava uvede na dolenjski progi smučarski vlak, ki naj bi vozil vsaj do Trebnjega.

Letošnji mraz, ki je prekosil celo ostro zimo v februarju 1929, je na našem področju napravil veliko škodo. Posebno občutna škoda je nastala po naših gozdovih, kjer je razpokalo drevje. Hrast, ki je za mraz najbolj občutljiv, je trpel največ. Lepa hrastova debla so v dolžini več metrov razpokala. Ker so hrastovi hlodi po 500 lir 1 m³, je škoda tem večja, kajti razpokani hrasti v lesni trgovini nimajo nikake cene, ampak je mogoče tako drevje prodati samo še za kurivo. Še več let se bodo poznale posledice letošnje ostre zime v naših gozdovih.

Precejšnjo škodo so utrpeli ljudje tudi v kleteh. V slabše zavarovanih kleteh je mnogim zmrznil krompir, korenje in pesa in je marsikdo celo ob semenski krompir. Kmetje tožijo, da jih je mraz presenetil, drugi imajo pa zopet take kleti da pri —34° mraza na prostem, nikakor ne morejo preprečiti pozebe v kleteh. V gozdovih je pogrnilo tudi precej divjačine, tu in tam pa naletiš celo na mrtve ptice.

Ljudje se precej zanimajo za letošnji predpust. Letos bo kratek in tisti, ki ga hočejo izrabiti, se že pripravljajo. Ženini in neveste nakupujejo s posebnimi boni obleke. Revnejši jih niti izrabiti ne morejo, bogatejši pa tarnajo, da dobe premalo. To pa omogoča revnim in bogatim enako balo. Posebna gorečnost letošnjega predpusta so koline. Ko so kmetje prijavljali prašiče lastne reje za zakol, pač niso mislili, da bodo dovoljenja prejeli baš v predpustu. Naključje je torej hotelo, da v letošnjem predpustu nismo brez kolin in se te dni naš kmet v obilni meri poslužuje pravice zakola prašiča lastnega prirelka.

Le lovci letos nimajo pravega veselja. Spričo resnih časov ni lovskih prireditev in veselic. Lovska latinščina je začasno v pozabi. Tudi lov je letos nekam zastal. Zato pa so tem bolj na delu divji lovci — zankarji.

Pesniško tekmovanje za mladinsko zbirko

Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani pripravlja slovenski mladini zbirko prigodnih voščil. V nji bodo objavljene pesmi te vrste iz peres nekaterih naših vodilnih pesnikov ter izbor najlepšega, kar je izšlo doslej v knjigah in mladinskih časopisih. Založnica pa bi tudi hotela izpodbuditi tvornost drugih pesniško nadarjenih ljudi, posebej še same mladine. Zaradi tega se je odločila, da odmeri del te zanimive in že dolgo potrebne knjige izvirnim, še neobjavljenim prispevkom, ki jih bo prejela nalašč za to knjigo.

S tem v zvezi razpisuje knjigarna Tiskovne zadruge nagrade za najboljše izvirne pesmi, ki vsebujejo voščilo za razne prilike, ko mladina odraslim ljudem čestita ali izraža svoje posebne želje. Tekmovanja za te nagrade se lahko udeleži vsakdor čuti pesniško žilico. Rokopise je treba poslati do 20. februarja t. l. knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani z označbo »Prigodna voščila«! Na rokopisu bodi samo šifra avtorja pesmi, njegovo pravo ime in naslov pa naj se sporočita v zaprti kuverti, ki se priloži rokopisu. Posebno literarno razsodišče bo pregledalo dospele rokopise in podelilo najboljšim naslednje nagrade: I. nagrado v znesku 100 lir, II. nagrado 50 lir, III. nagrado 40 lir za tri prigodne pesnitve, ter deset nagrad v knjigah v vrednosti po 10—40 lir za eno prigodno pesnitev. Nagrajeni tekmovalci, katerih pesmi bodo sprejete v uvodoma omenjeno zbirko, se obvežejo že s samo udeležbo pri tekmovanju da odstopijo svoje avtorske pravice založnici knjige. Rokopisi se ne bodo vračali. Po 20. februarju dospelih rokopisov ne bo mogoče upoštevati.

Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani

Z Gorenjskega

— **Jesenice za zimsko pomoč.** Na Jesenicah so nabrali za zimsko pomoč prvo nedeljo 3600 mark ali povprečno 1.20 marke na gospodinjstvo. Delavci in kmetje so darovali 2000 mark.

— **Novi učitelji v Lomu pri Tržiču.** Šola v Lomu pri Tržiču je dobila nadučitelja Jerolitscha in učitelja Viljema Pixnerja. Nadučiteljeva soproga je tudi učiteljica.

— **Sestanek vzgojiteljev v Domžalah.** Pred kratkem so imeli vzgojitelji v Domžalah svoj drugi sestanek. Po pevski uri je govoril Stranner o pomenu sedanjega boja, ob koncu je pa predaval o odlomkih zgodovine kočevskih Nemcev.

— **Šahovski turnir v Kranju.** V kratkem se prične v hotelu Pri stari pošti šahovski turnir. Za zmagovalce v posameznih skupinah so določene nagrade.

— **Dva požara zaradi neprevidnosti.** 22. t. m. ob 2. ponoči je izbruhnil velik požar v veletrgovini z železom Majdič-Merkur v Kranju. Gasilci pod vodstvom stot. Meierja so takoj prihiteli in zajezili požar. Na sosednih poslopjih je nastala le manjša škoda. Ob istem času je nastal požar tudi v Golobovi hiši v Stražišču. Oba požara sta nastala iz neprevidnosti.

— **Gospodarska šola v Kamniku ustanovljena.** Okrožni svetnik Prasch je sporočil občinskim komisarjem, da bo poleg že delujočih 31 šol ustanovljenih še 20. V kamniškem okrožju imajo že 29 kmetijskih strokovnih šol in 6 obrtno nadaljevalnih. Prebivalstvo je posebno z veseljem pozdravilo ustanovitev dvoletne gospodarske šole, ki jo je prosvetno ministrstvo odobrilo za okrožno mesto Kamnik. Mladina se bo v tej šoli trgovsko izobraževala. Nastanjena bo v preurejenem poslopju stare ljudske šole, in sprejela bo lahko 140 učencev.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 29. jan.: ob 17.: Lepa pustolovščina. Red A

Petek, 30. jan.: ob 15.: Boter Andraž. Izven. Dijaška predstava. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol

Sobota, 31. jan.: ob 17.: Voda. Izven. Cene od 15 lir navzdol

Flers, Cailavet in Rey so pisci tridejanske komedije »Lepa pustolovščina«. Igra vsebuje vse značilnosti francoskih komedij: lahkotne dialoge, dobro karakterizirane osebe in fino situacijsko komiko. Beg neveste iz najvišje družbe tik pred poroko in njena pustolovščina z njenim mladostnim prijateljem, so glavna nit dejanja.

Dijaška predstava klasične dubrovniške komedije iz 16. stoletja, ki jo je napisal Marin Držić, »Boter Andraž« bo v petek, ob 15. uri. Vesela in duhovita zgodba, ki jo je poslovenil in lokaliziral prof. Rupel, ima v originalni režiji ing. arh. Stupice živahen uspeh. V baročni slovenščini podana komedija očituje vso ljubeznivost in humornost, ki leži v tem jeziku. Situacijska in besedna komika ter tipične komedijske figure dajejo dejanju veliko vedrosti in sproščenosti. Opozarjamo na novo zasedbo naslovne vloge in vloge Laure, ki jih igrata to pot prvič Petokar in Sancinova.

OPERA

Četrtek, 29. jan.: ob 17.: Ples v Operi. Opereta. Red Četrtek

Petek, 30. jan.: ob 17.: Prodana nevesta. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol

Sobota, 31. jan.: ob 17.: Pri belem konjičku. Red Premierski

Revijalna opereta »Pri belem konjičku« bo prišla v najkrajšem času na operni spored. Prva letošnja uprizoritev bo v soboto ali v prvih dneh prihodnjega tedna. V glavnih partijah: Poličeva, M. Sancin in Zupan.

MRAKOVO GLEDALIŠČE
Frančiškanska dvorana

Četrtek, 29. t. m. Elektra. Začetek ob 15.30

Danes popoldne uprizori »Mrakovo gledališče« nesmrtno antično umetnino »Elektro« po izredno znižanih cenah. S tem je dana možnost obiska najširšim slojem, zlasti pa našemu dijaštvu. Delo ki doslej še ni bilo uprizorjeno na slovenskem odru je prevedla Tuši Rajnerjeva, ki igra Elektro, zrežiral je Ivan Mrak, ki igra Klitamnestro, Oresta in Egista. Krizotemnis je Luka Planinova. Sodeluje celoten ansambel. Glasba: Pogačar. Blagajna danes od 14. do predstave. Cene od 2 do 10 Lir.

Nagrada za rojstvo dvojčkov

Iz Ducejevega sklada je Visoki Komisariat podelil zakoncema Križan Francu in Ani iz Otoka št. 19, okraj Črnomelj, nagrado v znesku 600 L, ob priliki rojstva dvojčkov.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 29. januarja: Franc Saleški

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Zapuščena

Kino Sloga: Junaki pečin in Tihotapci

Kino Union: Lukrecija Borgia

Kino Moste: Hollywoodske norosti in Don Pasquale

Slikarska razstava Zorana Mušiča v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti

Mrakovo gledališče »Elektra« ob 15.30 v frančiškanski dvorani

Prirodoslovno društvo občni zbor ob 17. v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi (vhod iz Gosposke ulice in na levo čez dvorišče)

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg, 12, Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Iz Hrvatske

— **Regulacija Kulpe.** Med javnimi deli, ki jih nameravajo letos spomladi pričeti na Hrvatskem je treba omeniti regulacijo Kulpe od Karlovca do Siska. Ko bo Kulpa regulinara bodo lahko plulj po nji manjši vlačilej do Karlovca.

— **Zastrupijenje** z metilalkoholom. Neki osiješki trgovec, ki prodaja rum je primešal nekaj denaturiranega špirita. Trije ljudje, ki so pili čaj s takim rumom, so takoj zboleli in v strašnih mukah umrli, 9 se jih pa še bori s smrtjo. Policija je dotičnega trgovca takoj aretirala. Pri nekaterih trgovcih je našla še precej z denaturiranim špiritom pomešanega ruma.

— **Teden ustaških visokošolcev.** Zagrebški radio je posvetil ta teden ustaškim visokošolcem. Teden je otvoril v nedeljo popoldne Poglavnik z nagovorom po radiu na hrvatske visokošolce, ki so zapolnili najlepše strani zgodovine ustaške osvobolilne borbe. V bodoče bodo smeli ustaški visokošolci nositi posebne znake. V ponedeljek je govoril hrvatski poslanik v Berlinu dr. Budak o hrvatskem visokošolcu v osvobodilni borbi. V torek je govoril vodja ustašev prof. Oršanic o neki drugi temi, včeraj pa zunanji minister Lorković o odnosu ustaške visoke šole do ustaške Hrvatske.

— **Hrvatski junaki zračnih višav.** V Zagreb je prispel z vzhodnega bojišča z nemškim železnim križcem odlikovani letalski podpolkovnik z dvema kapitanoma. Njegova eskadrilja je sestrelila že 20 sovražnih letal, ne da bi sama izgubila le eno letalo ali letalca. Hrvatski letalci so čili in zdravi. Podpolkovnik je smeje izjavil, da so ga bili Angleži proglasili že za mrtvega, ob neki drugi priliki je pa angleški radio poročal, da sta mu bili amputirani obe nogi.

Iz Spodnje Štajerske

— **Nov grob.** V Mariboru je umrla zasebnica Karolina Maly-Pugel, mati mariborskega veletrgovca z vinom, stara 72 let.

— **Civilne poroke v Muti.** V Muti so imeli te dni prvi dve civilni poroki. Poročili so se Alojz Tertičnik z Marijo Hrastnik in Franc Babič z Marijo Fering.

— **Državna šola za pletenje košar v Ptuju.** V februarju bo zopet otvorjena v Ptuju državna strokovna šola za pletenje košar. Otvoritev te šole je čim večjega pomena, ker ima Nemčija samo eno tako šolo.

— **Maribor v zastavah.** Včeraj ko je bila prirejena na Trgu Adolfa Hitlerja v Mariboru spominska svečanost v spomin na dogodke 27. januarja 1919, je okrožni vodja odredil, da morajo viseti na vseh hišah nemške zastave.

— **Počastitev spomina Friedricha Velikega v Ptuju.** V nedeljo je priredilo okrožno vodstvo v Ptuju spominsko svečanost, na kateri je počastilo spomin velikega pruskega kralja Friedricha Velikega. Svečan nagovor je imel zvezni vodja Steindl, ki je zlasti poudaril besede Friedricha Velikega: Moj največji bog je dolžnost!

Sportni pregled

V nekaj vrstah

Žarko Dolinar, znani hrvatski tableteniški prvak, je povabljen v Bratislavo, kjer bo 8. in 9. februarja sodeloval na tableteniškem prvenstvu Slovaške.

Hokejsko moštvo rumunskega prvaka Juventusa je nastopilo na daljši turneji k prvi igri v Bratislavi. Bratislavsko zastopstvo je goste porazilo 6:2.

Hrvatska teniška mušketirja Mitić in Pallada, sta te dni prejela povabilo, da bi 14. in 15. februarja sodelovala na teniškem turnirju v Kopenhagnu. Sodelovali bi najboljši danski igralci tenisa.

Italijanska nogometna zveza razpravlja sedaj o bližnjih mednarodnih tekmah. Čeprav še ni bilo uradno objavljeno, je sedaj že dokončno sklenjeno, da se bo tekma s Španijo odigrala v Milanu, Mladinska tekma med Italijo in Hrvatsko bo ali v Triestu, Bologni ali v katerem drugem venecijanskem mestu (Venezia ali Padova).

Na pobudo nemške nogometne zveze bo v nedeljo na Dunaju sestanek voditeljev nogometnih organizacij raznih evropskih držav. Italijansko nogometno zvezo bosta zastopala Mauro in Coppola.

Preteklo soboto in nedeljo so v Samoboru pri Zagrebu tekmovali za prvenstvo v alpskih smučarskih disciplinah. Znani so nam doslej le uspehi v smuku. Zmagal je in postal hrvatski prvak Sušačan Ivo Škerl, član zagrebškega »Haška«. Tekmovalci so se razvrstili takole: 1. Ivo Škerl 2:55.3, 2. Burgäzzi (ki je Švicar in se mudi v Zagrebu le službeno) 2:58.2, 3. Dvořžak 3:00.2, 4. Antunov, 5. Lapajne itd. V tekmovanju juniorjev je zmagal Mladen Frank član Ski kluba. Za nedeljsko tekmovanje v slalomu je bilo prijavljenih 22 seniorjev in 6 juniorjev.

Čudna družina

Nekega pustega popoldne je skočil okrog trideset let star mož v nedvomnem samomorilnem namenu v vodo in redar ga je potegnil iz nje, potem so ga pa prepeljali v bližnjo bolnico.

Drugo jutro se je zglasil v bolnici detektiv. Stopil je k postelji, kjer je ležal samomorilni kandidat in vprašal ga je, kako se kaj počuti.

— Pregrozno je, — je odgovoril mož v postelji in napravil tako kisel obraz, kakor da prenaša muke celega na prekletstvo obsojenega pokolenja. — In najhuje je, — je nadaljeval, — da sem zašel čisto slep v svojo nesrečo, da sem izpregledal šele, ko mi je dejala moja hči, »sinko moj.«

Detektiv je namrščil obrvi, pomislil takoj na svojo dolžnost in se zasmejal, da bi obdržal očividno blaznega moža pri dobri volji.

— Tu ni nič smešnega, dragi moj, — je vzkliknil mož v postelji ogorčeno. — Če vam zdajle povem, kaj me je spravilo v obup, se ne boste več smejali.

Mož v postelji se je zleknil in zatisnil oči.

— Mislim, — je začel pripovedovati, da se je začela nesreča tedaj, ko se je moja mati drugič omožila. Moj očim je bil deset let mlajši od nje in deset let starejši od mene. Bil je srečen, toda kratek zakon, kajti že čez pet let je moja mati umrla, dva sva ostala z očimom sama v svoji žalosti. Žalujoča ostala sva postala sčasoma najboljša prijatelja in zadnje petletje sva se skopaj seznanila z dvema mladima damama. In zaljubila sva se vsak v eno. Moj očim v mlajšo, jaz pa v starejšo, ki je bila mati mlajše, kakor sem zvedel pozneje. Bila je pa pravi triumf sporta in kozmetike tako, da bi ji človek na zunaj ne bil prisodil, da je mnogo starejša od svoje hčere. Ker sva našla oba enak odziv na najino ljubezen, smo vsi štirje sklenili, poročiti se. Ali mi morete slediti? Ali morete razumeti, v kolikšno zmedo me je spravila ta poroka?

Detektiv je nekaj časa napeto razmišljal. — Mislim, — je dejal potem, — da je seveda nastala zaradi tega majhna zmešnjava v rodbinskem pogledu, toda....

— Majhna zmešnjava — ta je pa dobra! Vsako stvar morate premisliti do konca. Čujte! Ko me je moja hči včeraj pri naši dvojni poroki ogovorila s »sinko moj« sem smatral prvi hip to za šalo. Potem sem se pa umaknil pri prvi priliki v kot in jel razmišljati o tem. Kar so se mi naježili lasje in v panični grozi sem planil iz hiše z namenom skočiti v vodo.

— Meni ta stvar še ni povsem jasna.

— To me malo tolaži, čeprav ne more ničesar izpremeniti na dejstvih. Pomislite dobro — s tem, da se je moj očim oženil s hčerko moje žene, je namreč postala moja mati obenem moja stara mati, jaz pa njen mož pa svoj lastni stari oče. Ali razumete torej, da se to upira zdravi človeški pameti? Vsako stvar morate premisliti do konca.

Detektiv je globoko vzdihnil. Potem je vstal in šel držeč roke v žepih in sklonjene glave dvakrat okrog mize, stoječe sredi sobe. Slednjič je znova stopil k postelji in položil nesrečnežu roko na rame.

— V tem primeru vas moram aretirati, — je dejal prostodušno.

Mož v postelji ga je debelo pogledal.

— Vsako stvar morate do konca premisliti! — je nadaljeval detektiv. — Moram vas seveda aretirati zaradi poskušenega umora, ki ste ga zagrešili na svojem starem očetu.

Samomorilni kandidat je zamolklo zastokal in padel nazaj na vzglavje. Detektiv je pozvonil strežnici, potem je pa po prstih odšel iz bolniške sobe.

Kako smo prejšnja stoletja kupovali knjige

Kaj nam kaže imenik naročnikov na Linhartovo zgodovino

Ljubljana, 29. januarja

Tudi sedaj je še navada ,da založniki, izdajatelji in tudi sami pisatelji zbirajo naročnike, preden je knjiga izšla. Tako so delali tudi prejšnje čase zlasti zato, da kako veliko delo sploh omogočijo brez večjega tveganja. Ko taka knjiga izide, ima večkrat priložen **imenik subskribentov.**

Taki imeniki subskribentov so zelo važen in prepričljiv vir za kulturno stanje tedanje dobe, **kdo se je za knjige sploh zanimal, kdo se je zanimal za kako stroko, naposled pa tudi za to, kdo je podpiral kulturna prizadevanja.**

Za primerjavo teh činjenic v različnih časih je zato treba izbrati knjige čim bolj iste stroke. Pri nas v tem pogledu lahko govorimo o sreči, ker smo **od leta 1788. pa do leta 1877. dobili tri velike zgodovine našega naroda in dežele Kranjske.** Vsa tri dela imajo priložene imenike subskribentov, da še danes lahko precej zanesljivo presodimo, kdo se je v dobi 150 let pri nas posebno zanimal za knjige, predvsem pa za dela o zgodovini in razvoju naroda in dežele.

Antona Linharta »Versuch einer Geschichte von Krain« smatrajo naši zgodovinarji za **temeljni kamen prebujenja slovenskega naroda.** Leta 1788. je izšla I. knjiga, leta 1791. pa II. knjiga, ki je dandanes posebno redka. II. knjigi priloženi imenik navaja 135 imen predplačnikov, ki so naročili 238 izvodov za ceno 4.50 tedanjih goldinarjev. **Za ta denar je bilo tedaj mogoče kupiti prašiča.**

Kar 50 izvodov je naročila Agrikulturna societeta ali Kmetijska družba, kjer so bili tedaj zbrani vsi za napredek vneti in veljavni možje dežele, zlasti pa tudi člani oživljene Akademije operosorum. Gonilna sila in vodja vsega slovenskega pokreta ter Linhartov požrtvovalni prijatelj Žiga baron Zois je plačal 12 izvodov, čeprav so tudi njegovi sorodniki in oskrbniki njegovih posestev knjigo še posebej naročili. Ljubljanski knjigar Korn je naročil 24 izvodov, 2 izvoda pa tudi knjigar Licht, a 12 izvodov je naročil tiskar Karlecky na Reki. Po dva izvoda so plačali tudi grof Hochenwart, apelacijski svetnik Jože pl. Potočnik, šentpetrski župnik Jurij Zupan, tajni svetnik grof Zinzendorf, oskrbnik radovljiške graščine Mogatner, sodni upravnik Prenner v Škofji Loki ter Franc Cerar, oskrbnik graščine Turen Podpečjo, ki je bila last Jožeta barona Zoisa. Med naročniki dveh izvodov je pa tudi oskrbnik blejske graščine Nace Novak, ki je pozneje prvi in glavni oglaševalec Vodnikovih »Lublanskih novic«.

Posamezne izvode si je pa naročilo vse plemstvo, graščaki in tudi njih oskrbniki, uradništvo ter duhovščina od škofa in prošta tja do redovnikov. Seveda je med naročniki tudi tovarnar Desselbrunner s Sela ter ljubljanski finančnik Domian, poleg teh pa advokati, zdravniki, trgovci in tudi obrtniki, kakor n. pr. ljubljanski steklar Hron. Tudi mestne občine niso pozabile naročiti knjige o pravem času, tako ljubljanski magistrat, pisarna mesta Kranja, kjer je knjigo naročil tudi trgovec Jernej Pavlič, nadalje novomeška in kamniška mestna pisarna ter mestni svetniki in uradniki ljubljanski in drugih kranjskih mest. Celo iz daljne Galicije so si zagotovili važno delo, namreč vedno zavedni slovenski abbe Martin Kuralt, naš rojak fizik Alojzij Knee in nekdanji tajnik Kmetijske družbe Hacquet.

Iz tega imenika je razvidno, da je **Linhartovo zgodovino naročila vsa slovenska inteligenca in vse, kar je hotelo veljati za dobrega patriota.**

Leta 1876. sta pa izšli dve debeli knjigi **Avgusta Dimitza »Geschichte Krains«.** V imeniku naročnikov je že 487 imen! Deželni šolski svet je za okrajne učiteljske knjižnice naročil 25 izvodov, od 1 do 8 izvodov so pa naročile knjigarne v Novem mestu, Zagrebu, Gradcu, Celovcu, na Dunaju, v Berlinu, Linzu, Solnogradu, Steyru, Kremsu, Celju, Bonnu, Inomostu, Lvovu, Olomucu, Welsu, Puli, Brnu, Stuttgartu, Pešti, Halle na S., Odesi, Rigi, Moskvi, Lipskem, Tropavi, Frankfurtu na M., Pragi, seveda po večjih krajih vse večje knjigarne, še posebej pa Akademski knjigarni v Göttingenu in Upsali.

Po dva izvoda litijski glavar dr. Julij vit. pl. Vestenek, Kranjska hranilnica, ribenberški učitelj Ambrož Poniž, upokojeni glavar Janez Pajk v Ljubljani, dva izvoda tudi še posebej učiteljska knjižnica ljubljanskega okraja, celo tri izvode pa učiteljska knjižnica krškega okraja, prav tako po dva izvoda tudi knjižnica domačega 17. pešpolka. Posamezne izvode so pa naročili plemiči, graščaki, duhovščina, oficirji, uradniki, društva, tiskarji, knjigovez Kremžar, čevljar Golč, pivovar Auer, vrtnar Dürr, pek Föderl, mestni tesarski mojster Gvaiz, trgovski sotrudnik Iber, suplent na realki Franc Levec, trgovec Perdan, narednik Viktor Polžar, vsi iz Ljubljane. Med imenimi Ljubljančanov so tudi župan z mestnimi svetniki in uradniki, deželni glavar z deželnimi odborniki in poslanci, advokati, zdravniki in lekarnarji, hotelirji in gostilničarji, tovarnarji in trgovci. V Tacnu se je naročila na knjigo oboževana Levstikova prijateljica Franja Malinšek, v Logatcu mesar Arko, v Št. Rupertu gimnazijec Bežek, v Višnji gori župan France Bregar, kamniški župan Kecel, na Bledu dacar France Ramor, v Kranju trgovec Ferdinand Sajovic in lekarnar Šavnik, v Škofji Loki Anton Sušnik, v Radovljici podobar Janez Vurnik, v Kranju pa tudi še profesor Tomo Zupan. Med naročniki je posebno mnogo profesorjev, tako Franc Šuklje in Ivan Tušek v Ljubljani i. dr., **skoraj največ je pa med naročniki učiteljev,** ki so bili tedaj resnično beraško plačani. Med učitelji imenujmo samo učiteljico Berto Heinriher v Gradcu, Gerčarja na Čateži, Govekarja na Igu, ravnatelja Andreja Praprotnika v Ljubljani, Žirovnika v Starem trgu pri Ložu itd. itd. Delo so naročile tudi vse srednje šole in večji zavodi, predvsem pa, kakor rečeno, **vsi politični prvaki in gospodarski veljaki, ki so tedaj podpiranje kulturnih prizadevanj in kupovanje knjig smatrali za svojo dolžnost.**

Že leto dni pozneje leta 1877. je pa pri Ivanu Krajcu v Novem mestu izšla težko pričakovana druga izdaja **Valvasorjevega veledela »Ehre des Herzogthums Krain«.** Vezane štiri knjige so veljale **48 goldinarjev, kolikor je tedaj veljala dobra krava.** To drago delo so naročile vse učiteljske knjižnice, posebno mnogo pa tudi tiskarski stavci s knjižnico tiskarskega društva na čelu. Velika večina čitalnic je seveda naročila knjigo, še posebej pa delavnejši čitalničarji, da iz imenika naročnikov prav lahko ugotovimo **visoko kulturno stanje tedanjih slovenskih krogov, obenem pa tudi veliko požrtvovalnost za prosvetna prizadevanja.** Največjo požrtvovalnost je pa tudi pri naročanju tega dragega dela poleg duhovništva pokazalo učiteljstvo, saj je na ramah duhovništva in učiteljstva tedaj slonelo najtežje delo za napredek naroda. Seznam naročnikov je hkrati **imenik politično delovnih mož s prvaki na čelu.**

Kakor nam imenik naročnikov na Linhartovo zgodovino jasno kaže, kako je v fevdalni dobi plemstvo vestno izpolnjevalo svoje dolžnosti za kulturni napredek dežele, zlasti pa, kako je plemstvo v tedanjih časih smatralo napredek slovenstva za svojo stvar, tako spet pri naročnikih Dimitzeve zgodovine in Valvasorja jasno vidimo, kako je v demokratski dobi meščanstvo požrtvovalno izpolnjevalo svoje dolžnosti do naroda.

Pri Valvasorju je večina naročnikov **že** slovenska, vendar so pa med naročniki tudi še vsi inteligentni, nemško usmerjeni Kranjci. Toda tudi ta činjenica je važna kot dokaz, da je **v najhujšem narodnostnem boju obe stranki družila ljubezen do domače dežele ter dobra volja do skupnega dela za čast in korist domovine.**

Ob očetu dr. Janezu Bleiweisu, brdskem graščaku in sodnem pristavu dr. Janku Kersniku ter ob drugih slovenskih političnih prvakih od škofov do škofovega »pedentarja«, je pa za ta imenik posebno značilna dolga vrsta narodno zavednih **slovenskih gospodarjev v mestih in na deželi:** Boršnik Janez iz Dolj pri Borovnici, trgovec Andrej Debevec iz Ljubljane, trgovec Avgust Gaspari z Rakeka, Janez Gradišek z Zaloga, Anton Gvajc iz Ljubljane, trgovec Hleng iz Šiške, trgovec Janez Jamšek iz Ljubljane, Janežič Anton iz Kamnika, župan Kecel in J. Rode iz Kamnika, Jakob Kobilca iz Ljubljane, Knific Rajmund iz Ljubljane, litijski župan Koblar, Koren Miroslav iz Planine, Martin Peruzzi iz Lip na Barju, Grebenc Franc iz Velikih Lašč, trgovec Lozar iz Ljubljane i. dr. Poleg Ivana Hribarja, Josipa Jurčiča, Petra Grassellija, med naročniki Valvasorja tudi **član milanske Scale** Josip Noli, skladatelj Franjo Gerbic iz Cerknice, škofov hišni kaplan in poznejši zgodovinar Anton Koblar, radgonski organist J. Gregorič, knjigovodja France Kadilnik, računski narednik Andrej Kramer, novomeški pismonoša Avsenik in ljubljanski pismonoša Minder, računski narednik Jože Ivec, trgovski sotrudnik Ivan Mejač, rudniški mojster Martin Bukovec iz Zagorja, stavca Jereb Jaka in Luka Breskvar, dijaki Germ Gustav, Božič ter znani Andrej Lenarčič z Vrhnike, pisatelj Josip Stritar, slikarja Janez Šubic v Poljanah in Miroslav Tomc v Št. Vidu ter podobar Janez Vurnik v Radovljici. Med naročniki je tudi občina Metlika. Trgovsko bolniško in pokojninsko društvo ter poleg deželnega predsedstva tudi tržaški policijski stražnik Josip Pavlovčič in več finančnih stražnikov. Tako nam ta imenik lepo odraža razmere tedanje dobe, ko so slabo plačani učitelji in najslabše plačani drugi javni uslužbenci imeli sicer **še preden je namreč II. izdaja Valvasorja izšla, je bilo prodanih 834 izvodov!**

DNEVNE VESTI

— **Kaj je na sporedu milanske Scale.** Snoči so v milanski Scali peli opero »Turandot«, danes je premiera Rossinijevega »Sevilskega brivca«. V soboto bo premiera Puccinijeve opere »Gianni Schicchi«. Sledili bodo najnovejši »Simfonični baleti Scale« v koreografiji Nives Poli. Baleti obsegajo Vittadinijev »Tutu pod češnjo«, Respighijeve »Romske studence«, Gerellijevo »Igro velikih« in Rimsky-Korsakova »Španski capriccio«.

— **Postopanja proti pekom, ki ne izpolnjujejo zakonov.** Milanski prefekt je razglasil, da je oblastvo javne varnosti javilo policiji 49 pekov in prodajalcev kruha v Milanu, ker niso izpolnjevali predpisov, ki urejajo prodajo kruha. Obenem je opozoril vse druge peke na veliko odgovornost, ki jim je naložena. Noben razlog ne opravičuje prodajo kruha brez odrezka krušne nakaznice, pa tudi ne večje količine, kakor je označena na nakaznici, ki jo ima kupec.

— **Kmetova sreča.** Neki kmet iz Veronske pokrajine je prišel po poslu pretekli petek v Verono. Ni znano ali zaradi raztresenosti ali zaradi zmote je vstopil v loterijsko prodajalnico v ulici Rosi in zahteval cigaro. Ko je zvedel, da se je zmotil, pa je kupil pet loterijskih listkov po eno liro. Številke so bile v soboto izžrebane in razmišljeni deželan je dobil 4250 lir.

— **Norec, ki je ukradel truplo.** V Tarantu se je zgodil v ponedeljek nevsakdanji dogodek. Norec Cosimo Chissi je preplezal zid okoli pokopališča, v odsotnosti čuvaja vdrl v mrtvašnico in si naložil na ramena neko žensko truplo. S tovorom se je nato vrnil po isti poti iz pokopališča ter se spustil v divji beg po poljih. Ko je pretekel nekaj kilometrov, je skril truplo v gozd in izginil neznano kam. V torek bi moral biti pogreb umrle žene in ko so se zbrali pogrebci, so ugotovili da je truplo izginilo. Šele po dlje časa trajajočem iskanju so ga našli v nekem jarku. Norca še niso izsledili.

— **Koliko vina in piva popijejo v Italiji.** Kakor poroča »Eco di Roma« popije vsak prebivalec Italije letno 75 litrov vina in komaj poldrugi liter piva. Med evropskimi konsumenti vina je Italija na tretjem mestu. Kakor je znano, prideluje Italija zelo veliko vina in je med narodi, ki popijejo največ vina. Povprečno popije vsak Italijan 75,3 litre vina na leto, dočim odpade v Franciji na vsakega prebivalca 176.1 litra in v Španiji 76.1 litra. Manj vina popijejo v Švici, kjer odpade na prebivalca po 41,9 litra, na Madžarskem 28,7 in v Belgiji 3.4 litra. Nekaj več kot en liter vina popijejo letno Angleži, Danci in Holandci. Prvenstvo v pitju piva pa pripada Belgiji s 120 litri letno na osebo. Sledijo Danska s 53.5, Nemčija z 42 in Francija s 33 litri. V Italiji odpade letno komaj 1,5 litra piva na prebivalca.

— **Pridelek krompirja mora biti večji.** Glede na posebno važnost, ki pripada krompirju v vojni prehrani zaradi njegove hranjivosti se bavijo gospodarske in tehnične kmetijske sindikalne organizacije po navodilih kmetijskega ministrstva z načrtom, da bi prihodnja letna krompirja bila večja od lanske. »Eco di Roma« ob tej priložnosti ugotavlja, da so bili že v prejšnjih letih doseženi važni uspehi, tako glede razširjenosti krompirjevih nasadov kakor povprečnih donosov. Površina zasajena s krompirjem se je povečala od 353.000 ha v triletju 1926-29 na 425.000 ha v triletju 1936-39, kljub stalnemu širjenju žitnih posevkov, zelenjadi in povrtnine.

— **Peki ne smejo zadržati moko ali kruh iz kateregakoli naslova.** Glede na stavljeno vprašanje, kakor poroča »Eco di Roma« so pristojni činitelji znova potrdili, da so peki, ki oskrbujejo peko kruha na račun tretjih, dolžni izročiti komitentu količine kruha, ki odgovarjajo količinam moke ali testa prinešenega za peko. Enako je prepovedano pekom, ki pečejo kruh na račun tretjih, zadržanje iz kateregakoli naslova, tudi ne zaradi plačila za peko, žitne moke, ki so jo prejeli za peko kruha.

— **Hud mraz na Hrvatskem.** Zagrebška radijska oddajna postaja objavlja vsak dan podatke o nenavadno hudem mrazu, ki je zavladal po vsem Hrvatskem. Hrvati pravijo, da je nastopila prava »sibirska zima«. Temperatura se v raznih hrvatskih krajih giblje med —20 do —25° C. Najnižja temperatura, ki so jo doslej zabeležili v Zagrebu, je bila —24.5° C. Kljub hudemu mrazu, se mladina nikakor ne pusti ugnati, ampak roma vsak dan s smučmi na Sljeme, kjer uživa v lepotah zimskega sporta.

— **Zanimivosti iz srbskega kmetijstva.** Beograjska »Donau Zeitung« poroča obširno o stanju kmetijstva v Srbiji, ki ne kaže ravno predobrih izgledov. Zaradi znanih jesenskih dogodkov v Srbiji, preden niso vladne čete zatrle upornikov, kmetje skoraj niso sejali, tako da je bila jesenska posetev zelo pičla. Posledice bo Srbija občutila šele pomladi, ko bo primanjkovalo hrane. Pšenico in ostala žita bodo v Srbiji v glavnem sejali šele pomladi. Zanimivo je nadalje, da so trgi nekaterih večjih srbskih mest popolnoma prazni. Kmetje živil sploh več ne prinašajo in so se oblastva začela zanimati za vzroke. Brez posebnih težav so ugotovila, da kmetje ne prihajajo več na trg zaradi tega, ker prihajajo meščani k njim na domove in jim živila kar tam drago plačujejo. Da bi uredila pravično razdelitev živil med prebivalstvo, so zdaj oblastva pohajkovanje meščanov po deželi najstrožje prepovedala ,hkrati pa odredila, da morajo kmetje vsa živila sami prinašati na trg. Kdor bi jih še poslej prodajal kar doma, bo strogo kaznovan.

— **Za ureditev železniškega prometa na Balkanu.** Prejšnji teden so se v Budimpešti sestali predstavniki železniških uprav Italije, Romunije, Nemčije, Srbije in Hrvatske, da bi se pogovorili o ureditvi romunsko-italijanskega prometa čez madžarsko, srbsko oziroma hrvatsko državno področje, kakor tudi glede vseh drugih železniških vprašanj, ki zanimajo na konferenci zastopane države. Vsa vprašanja so bila rešena ugodno, tako da bo železniški promet na Balkanu že v najkrajšem času popolnoma urejen. Kmalu bo urejeno tudi vprašanje neposrednega železniškega prometa in tarif med Švico in Hrvatsko.

— **Škodljivi vplivi ulice.** Beograjski listi, med njimi zlasti »Novo Vreme« in »Donau Zeitung« posvečajo že nekaj časa obširne članke o problemu vzgoje srbske mladine. Med drugim poudarjajo zlasti, da na mladino, ki v nekaterih šolah še zdaj nima rednega pouka, vpliva najbolj kvarno ulica, ki se otroci po njej potikajo in prihajajo v dotiko z mladino, ki spada že med izvržence. Roditelji morajo posvečati otrokom večjo pozornost in jih čimbolj zaposliti doma bodisi z ukom, bodisi s čitanjem koristnih knjig ali domačimi opravili. Malim potepuškom bodo odslej posvečala posebno pozornost tudi oblastva, ki jih žele obvarovati, da se ne bi izpridili.

— **O znanem beograjskem prevratu** je te dni objavil obširen članek ruski list »Novoje Slovo«, ki izhaja v Berlinu. »Novoje Slovo« pravi, da je bil glavni komunistični agitator v Srbiji svetnik tamošnjega sovjetskega poslaništva Lebedev, ki je zbral okoli sebe peščico prevratnih elementov in z njimi povzročil zlom Jugoslavije. Med glavnimi krivci za njen zlom omenja »Novoje Slovo« vseučiliškega profesorja Vladimira Čorovića, ki je bil duhovni začetnik vsega zla, dalje upokojenega polkovnika Božina Djinića, ki je bil še pred prvo svetovno vojno član črnorukcev in hkrati mason francoske lože, ministra bivšega jugoslovenskega dvora Radoja Kneževića ter njegovega brata, ki je bil poveljnik nekega bataljona kraljeve garde. Posebno vlogo v prevratu sta imela seveda tudi tedanji predsednik jugoslovenske vlade Dušan Simović in bivši jugoslovenski poslanik v Moskvi Milan Gavrilović, ki je po mnenju »Novojega Slova« šel Stalinu temeljito »na limance«.

— **Novo ležišče premoga na Hrvatskem.** »Hrvatski Narod« poroča obširno o novem ležišču premoga na Hrvatskem, ki so ga nedavno odkrili. Gre za ležišče lignita pri vasi Madjar v bližini Petrinje, ki ga bo po sodbi strokovnjakov okoli 700.000 kub. metrov. Novi petrinjski lignit ima 3558 kalorij in mu bo pridejna cena 250 kun za tono.

— **Ne odlašajte več,** temveč naročite takoj **»Gospodinjski koledar«. V zalogi je le še malo izvodov. Vsaka gospodinja, ki si nabavi Gospodinjski koledar si olajša gospodarstvo in ji je tudi pri kuhi, s svojimi kuharskimi recepti, velik pripomoček.** Cena Lit. 20.—. Naroča se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ul. 3.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16., 18.15 ob nedeljah in praznikih ob 10.30 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41

Velika filmska drama ljubezni in ljubosumnja z igralci svetovnega slovesa

Zapuščena

Gorinna Luchaire — Maria Denis — Giorgio Rigato

KINO UNION • TELEFON 22-21

Lukrecija Borgia

Monumentalno zgodovinsko filmsko veledelo

Isa Pola, Carlo Ninchi, Mario Bernardi.

KINO SLOGA • TELEFON 27-30

Tom Keene, neustrašni junak divjega zapada v dvojnem filmskem sporedu:

JUNAKI PEČIN

in

TIHOTAPCI

Dvojni spored!

— **Predpustni plesi.** Kakor vsako leto, bodo tudi letos v predpustnem času razni plesi. Tako bo v nedeljo, 1. februarja, ples v Kazini, 2. februarja ples v Unionu, 3. februarja ples v Narodnem domu, 4. februarja ples v Kazini, 5. februarja ples v Unionu, 6. februarja ples v Narodnem domu, 7. februarja ples v Kazini, 8. februarja ples v Unionu, 9. februarja ples v Narodnem domu, 10. februarja ples v Kazini, 11. februarja ples v Unionu, 12. februarja ples v Narodnem domu, 13. februarja ples v Kazini, 14. februarja ples v Unionu, 15. februarja ples v Narodnem domu, 16. februarja ples v Kazini, 17. februarja ples v Unionu, 18. februarja ples v Narodnem domu, 19. februarja ples v Kazini, 20. februarja ples v Unionu, 21. februarja ples v Narodnem domu, 22. februarja ples v Kazini, 23. februarja ples v Unionu, 24. februarja ples v Narodnem domu, 25. februarja ples v Kazini, 26. februarja ples v Unionu, 27. februarja ples v Narodnem domu, 28. februarja ples v Kazini.

— **Drevo za kurjavo.** Kakor smo že poročali, je bilo za kurjavo v ljubljanskih javnih uradih, šolah in zavodih odrejenih 1.500 m³ drv. Ker je pa poraba drv za kurjavo v teh ustanovah večja, je bilo odrejenih še 1.000 m³ drv. Ta količina bo razdeljena med ustanove, ki so jih prejšnje leto porabile največ.

— **Kdo je dobil 1. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.001 kot 1. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 2. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.002 kot 2. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 3. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.003 kot 3. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 4. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.004 kot 4. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 5. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.005 kot 5. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 6. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.006 kot 6. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 7. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.007 kot 7. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 8. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.008 kot 8. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 9. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.009 kot 9. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 10. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.010 kot 10. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 11. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.011 kot 11. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 12. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.012 kot 12. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 13. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.013 kot 13. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 14. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.014 kot 14. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 15. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.015 kot 15. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 16. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.016 kot 16. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 17. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.017 kot 17. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 18. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.018 kot 18. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 19. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.019 kot 19. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Kdo je dobil 20. nagrado?** Kakor smo že poročali, je bila na srečkanju Rdečega križa v Ljubljani izžrebana srečka št. 1.000.020 kot 20. nagrada. Kdo je dobil to srečko, ni znano, ker je ni nihče prijavil.

— **Promocija.** Danes ob 12. bosta promovirana za doktorja prava na univerzi v Ljubljani gg. Ludvik **Berden** iz Kobilja v Prekmurju in Viktor **Damjan** iz Ljubljane. Čestitamo!

— **Diplomirani** so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gg. Angel **Kalin**, Vladimir **Močnik**, in Miroslav **Rupelj**, vsi iz Ljubljane. Čestitamo!

— **Posestniki gozdov** morajo po naredbi Visokega Komisarja ob začetku gozdarskega leta, vsaj pa pred 15. novembrom vsakega leta svoji občini naznaniti vse množine lesa, ki jih imajo na dan 1. novembra tistega leta, prav tako pa tudi količine lesa, ki jih morajo po določbah čl. 1. naredbe o predpisih za proizvodnjo lesa in za izvoz drv proizvesti v novem gozdarskem letu. Količine lesa morajo biti v naznanilu ločene na drva in na celulozni les, nadalje na les za oglje in na les za obdelavo.

= **Pred potekom roka za likvidacijo premoženja na ozemlju bivše Jugoslavije, ki je priključeno Nemčiji.** Ob koncu decembra smo objavili vsebino razglasa Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino glede likvidacije premoženja na Štajerskem in Gorenjskem. Na Ozemlju, ki je bilo priključeno Nemčiji, so pooblaščeni likvidirati svoja premoženja vsi Slovenci, ki so lani 1. aprila bivali na ozemlju Ljubljanske pokrajine in na ostalem ozemlju bivše Jugoslavije, priključenem Italiji, in oni Slovenci, ki so se tu rodili in so bili lani 1. aprila sem pristojni, pa so se pred 10. decembrom 1941 preselili v Italijo iz pokrajin, priključenih Nemčiji. Rok za vlaganje izjav za likvidacijo kremoženja bo potekel 30. t. m. Zato se opozarjajo zamudniki, da vsaj do tega roka vložé izjave pri Visokem komisarjatu Ljubljanske pokrajine v dveh enakih izvodih, s potrdilom župana občine, kjer prebivajo,o točnosti prijavljenih osebnih podatkov.

— **Graški pevci v Zagrebu.** V soboto je nastopil graški pevski zbor pod vodstvom prof. Hermanna von Schmeidela v zagrebškem gledališču z Brahmsovim »Nemškim Rekvijemom«. Zagreb je priredil nemškim gostom prisrčen sprejem. Z graškimi pevci je prispel v Zagreb tudi graški župan dr. Kasper. Zagrebški župan je priredil gostom prisrčen sprejem, kateremu je prisostvoval tudi koporacijski minister dr. Lovro, poleg njega pa mnogi predstavniki kulturnega in političnega življenja. Nemški poslanik Kasche je priredil v soboto popoldne gostom čajanko. Koncert sam je bil dokaz prisrčnega nemško-hrvatskega prijateljstva. Občinstvo je nagradilo zbor dirigenta in soliste z navdušenim odobravanjem ter jim poklonilo mnogo vencev in šopkov. Gostje so dobili tudi umetniško izdelan album. Po koncertu je bila prirejena gostom večerja.

— **V Mačvi bodo pridelovali sojo.** V Beogradu je bila ustanovljena delniška družba za pridelovanje oljaric »Uljorod«, ki bo v Srbiji pospeševal pridelovanje oljaric prav tako, kakor je delala prej družba »Uljarica« v bivši Jugoslaviji. Delniški kapital nove družbe v znesku 1,000.000 din je v rokah »Uljarice«, ki je tudi po svojih predstavnikih tesno povezana z »Uljorodom«. Nova družba je z merodajnega mesta že dobila nalogo, naj poskrbi, da se pridelajo čim več soje in sončnic. Sojo bodo pridelovali v prvi vrsti v Mačvi, kjer bodo zasejali 10.000 oralov. Nemčija bo dala v ta namen na razpolago umetna gnojila in poljedelske stroje. Mačvo, ki sicer ni prikladna za poljedelstvo, hočejo izpremeniti v velik sojni vrt, ker se je izkazalo, da je zemlja za sojo tu zelo prikladna. »Uljarica« bo s svojimi podružnicami v Pačevu in Rumi skrbela za izvoz žita, sadja in zdravilnih zelišč ter za proizvodnjo prediva.

Iz Ljubljane

Spravljanje snega po mestnih cestah in ulicah

Ker z vseh strani prihajajo pritožbe na površnost nekaterih hišnih posestnikov ali najemnikov pri spravljanju snega, jih moramo spet opominjati na predpise mestnega cestnega reda in na **dolžnosti, ki jih morajo opraviti hišni lastniki ali najemniki, prav tako pa tudi posestniki zemljišč in stavbišč pri spravljanju snega s hodnikov in pešpotov.**

Mestni cestni red namreč v § 75. določa: Kadar koli zapade sneg, je dolžan lastnik, oskrbnik, hišnik ali najemnik hiše, stavbišča ali drugih zemljišč ob cesti skidati sneg s hodnika ali pešpota ob vsej dolžini posestva.

Če zaradi snega polzi ali kadar se napravi poledica, morajo posestniki takoj posuti hodnik s peskom, pepelom ali žaganjem. Kadar pa zapade sneg ali se napravi poledica ponoči, mora biti snaženje in posipanje hodnikov in pešpotov opravljeno vsaj do 7. zjutraj.

Pri neprestanem snegu je treba hodnik ali pešpot osnažiti večkrat na dan in posipati tako, da ni nevarnosti za pešce. Prepovedano je pa sneg in led odmetavati v odtočne kadunje ali tik ob robnik, na rešetke požiralnikov in na tramvajsko progo. Z dvorišč spravljenega snega in ledu ni dovoljeno odkladati na cestah, temveč ga je treba zvoziti v vodo ali na odkazane prostore. Sneg, ki sam zdrči ali ga pometačejo raz strehe, morajo hišni posestniki ali druge odgovorne osebe nemudoma na svoje stroške zvoziti s ceste. Ob južnem vremenu in v obče, kadar se sneg in led tajata, je treba hodnike in pešpoti po potrebi večkrat na dan osnažiti luž in blata.

Posestniki naj predvsem upoštevajo **tvrdno opozorilo, da mestno cestno nadzorstvo s svojimi delavci ne spravlja snega s hodnikov in ne posipa hodnikov proti poledici ob zasebnih posestvih in sicer brez izjeme nikjer, torej niti pri javnih posestvih niti pri cerkvenih in tudi ne pri občinskih posestvih.**

Ljubljanski posestniki naj si torej o pravem času priskrbe hišnike ali najamejo delavce, ki jim bodo po predpisih in o pravem času do 7. zjutraj spravili sneg s hodnikov. Glede **širine hodnika,** ki mora biti označen, velja naslednje pravilo: tam, kjer so položeni robniki, je treba sneg spraviti s hodnika do robnika — razen onega pešcenega pasu, ki je namenjen za nasade. Pri tem pa vendar mora biti vselej **označena tudi odtočna kadunja ob robniku na cestišču.** Hodnike brez robnikov je treba označiti v širini najmanj 2 m, vselej pa do odtočne kadunje. Tudi pri teh hodnikih je treba vselej označiti odtočno kadunjo ali jarek.

Odvažanje in odmetavanje snega v vodo je dovoljeno le na onih prostorih in bregovih ob vodi, ki so za odlaganje snega pripravljeni in označeni s posebnimi značkami.

Posestniki naj se zavedajo pravnih posledic v primeru opustitve spravljanja snega s hodnikov in posipanja hodnikov proti poledici. Policija bo sleherno zanemarjanje dolžnosti posestnikov pri spravljanju snega najstrožje kaznovala.

*

—lj **Mraz ne popušča.** Včeraj je bilo malo upanja, da bo mraz popustil, ker se je zmanjšal zračni tlak. V resnici se je začelo že dopoldne oblačiti in tudi popoldne je bilo delno oblačno, toda ponoči je bilo pretežno jasno. Nad središčem mesta in Barjem je ležala ponoči redkejša megla, ki je pa vendar nekoliko zadrževala izžarevanje toplote. Zato se mraz ni več stopnjeval. Na periferiji je bilo davi prav tako mrzlo kakor včeraj zjutraj. Tako je kazal toplomer pri barjanski šoli davi —21°, natančno toliko kakor včeraj zjutraj. Sredi mesta je bilo za stopinjo hladneje kakor včeraj. Toplomer v Zvezdi je kazal —18.9°. Včerajšnji dan je bil sorazmerno precej mrzel in maksimalna temperatura je znašala le —8.8°.

—lj **Divjačino srno** in naša odlična **vina** naj pokusi vsak Ljubljančan **v gostilni** Lovšin.

—lj **Društvo za varstvo živali je preskrbelo nekaj zasilne hrane za živali svojih članov.** Dokler zaloga traja, se bodo dobivale nakaznice za živalsko hrano dnevno od 14.—15. v društveni ambulanti na Domobranski cesti št.21, tel. 30-36.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 31. JANUARJA 1942-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi in melodije, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Prekov trio. 12.40: Ambrosianov trio. 1.: Napoved časa — poročila v italijanščini. 13.15: Komunike glavnega stana Oboroženih s

V Ljubljanski pokrajini 3009 vajencev

Prva zanesljiva statistika o naših vajencih — V Ljubljani 1734 vajencev

Ljubljana, 29. januarja

Strokovnonadaljevalne šole v Ljubljani so zopet odprte. Ob tej priliki je bila tudi objavljena statistika o vajencih v Ljubljanski pokrajini, doslej prva. Sestavil jo je Zavod za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine. Statistika je zelo poučna in nepogrešljivo potrebna za presojo naših gospodarskih razmer.

Koliko vajencev je bilo prej?

Prejšnje čase niso imeli dolgo dovolj zanesljive statistike o vajencih. Zlasti ni bilo mogoče ugotoviti, koliko je bilo vajencev v bivši Jugoslaviji. Število vajencev so ugotavljali bodisi po številu učencev vajeniških nadaljevalnih šol ali po številu zavarovancev v najnižjem razredu delavskega zavarovanja. Pri tem je bilo treba upoštevati, da strokovnonadaljevalnih šol niso obiskovali vsi vajenci in da vsi vajenci niso bili tudi zavarovani v najnižjem mezdnem razredu. Številni starejši vajenci so bili zavarovani tudi v višjih mezdnih razredih. Smemo pa reči tudi, da najbrž vsi vajenci niso bili niti zavarovani, na primer tisti ki niso imeli plače.

Točna statistika, podrobno obdelana po posameznih strokah, je pa bila objavljena predlanskim, in sicer v posebnem odtisku iz »Zbornika slovenskega obrta 1918—1938« pod naslovom »Naši vajenci v luči statistike OUZD v Ljubljani«. Studijo podprto s podrobnimi statističnimi podatki je sestavil Ivo Lah. Zbornik slovenskega obrta ni izšel, zato ima posebni odtisk Lahove razprave še tem večjo vrednost. Ob tej priliki nam služi za primerjavo z novo statistiko o vajencih v Ljubljanski pokrajini.

Za socialno zaščito vajencev

Ivo Lah je v svoji razpravi o vajencih naglasil, da je naše moderno delavsko zavarovanje pozabilo, »da so imeli vajenci že od vsega začetka ,vajenski mezdni razred', kakor je to razvidno iz avstrijskega zakona o bolniškem zavarovanju delavcev« in je vse vajence pomešalo z delavci ki so imeli nizke prejemke ali so bili brez njih. Tedaj je celo prevladovalo mišljenje da morajo mladoletni delavci, ki pomenijo v zavarovanju dober riziko, s svojimi prispevki vzdrževati starejše delavce. Posebno zakonsko zaščito so vajenci dobili šele z novim obrtnim zakonom. Pozneje so začele kazati več zanimanja za vajence tudi oblasti in ustanove. Omeniti je treba tudi, da je OUZD v Ljubljani votiral leta 1939 samo za popravilo zobovja vajencev 100.000 din. Razen tega je ta ustanova organizirala akcijo pod imenom »delovna skupnost za zdravstveno zaščito vajencev«. Namen te akcije je bil, da so vajenci lahko uživali posebno zdravstveno zaščito v primeru bolezni, tako da so bili deležni večjih dajatev kakor le po zakonskih predpisih. Razen tega je bil namen »delovne skupnosti« tudi združiti vse ustanove, ki se pečajo z vajenskimi vprašanji. V ta namen je bilo pa treba najprej zbrati točne številke o vajencih, da bi bila dana podlaga za akcije. V »delovni skupnosti« naj bi sodelovale naslednje ustanove: Higienski zavod, Zbornica za TOI, Delavska zbornica, obrtniška udruženja, Protituberkulozna liga in druge. Do popolne uresničitve te zamisli ni prišlo.

Delavsko zavarovanje ni vodilo posebne točne statistike o vajencih, ker je zakon o zavarovanju delavcev določal višino prispevkov in dajatev zavarovanja po dejanskem zaslužku delavcev in ne po vrsti zaposlitve. Vajenci so bili uvrščeni skupno z drugimi delavci v najnižje mezdne razrede in I. mezdni razred je v splošnem veljal za vajence. S pomočjo posebne statistike so pri OUZD ugotovili, da je bilo v višjih mezdnih razredih zavarovanih skupno toliko vajencev kakor v prvem razredu. Tako je bilo mogoče vsaj približno določiti skupno število vajencev. Šele za leti 1938 in 1939 so pripravi in podrobno sestavili statistiko o vajencih na ozemlju bivše dravske banovine.

Desetina zavarovancev vajenci

L. 1939 je bilo v dravski banovini 10.833 vajencev ali 10.85 % zavarovancev. Relativno, izraženo v odstotkih je bilo največ vajencev leta 1925, in sicer 19.76 % zavarovancev, najmanj pa leta 1937 (8.71 %). Zdaj so znane točne številke o zavarovanih delavcih decembra; bile so objavljene pred dnevi. Tako lahko izračunamo odstotek vajencev zdaj. Dne 2. decembra je bilo v Ljubljanski pokrajini skupaj 3009 vajencev. Decembra je bilo zavarovanih skupno 29.905 delavcev in nameščencev. Za naš račun prihaja v poštev število zavarovancev pri samem Zavodu za socialno zavarovanje. Zavod je štel decembra 25.227 zavarovancev. Račun nam pokaže, da zdaj znaša odstotek vajencev pa je zaposlenih v čevljarstvu, skujencev je torej nad desetino skupnega števila zavarovanega delavstva. Sorazmerje med številom drugega delavstva in vajenci se torej v splošnem ni spremenilo.

Največ vajencev v Ljubljani

Nad polovico vajencev je zaposlenih v Ljubljani, in sicer 1113 vajencev in 621 vajenk. V novomeškem okraju je zaposlenih 356 vajencev in 114 vajenk, v črnomeljskem 144 vajencev in 42 vajenk, v kočevskem 187 vajencev in 51 vajenk, v logaškem pa samo 87 vajencev in 28 vajenk. Skupno je 2119 vajencev in 890 vajenk. To se pravi, da je vajenk 40.5 %.

Vajenci po strokah

Po posameznih strokah je največ vajencev in vajenk v oblačilni stroki, skupaj 698 (286 vajencev in 412 vajenk). V tej stroki imajo vajenke veliko večino, medtem ko je v mnogih drugih strokah vajencev več kakor vajenk. V kovinski stroki je zaposlena le ena vajenka, medtem ko je vajencev 478. V dravski banovini je bilo v tej stroki zaposlenih skupno 1979 vajencev in vajenk. V stroki za obdelovanje kamenja in zemlje je zaposlenih 38 vajencev (vajenk ni). V stroki za izdelovanje prevoznih sredstev je zavarovanih 73 vajencev (v dravski banovini 244). Kemična industrija šteje le 1 vajenca, električne centrale pa 3. V tekstilni industriji je zaposlenih 11 vajencev in 38 vajenk. Papirniška industrija šteje 5 vajencev (v dravski banovini jih je bilo le 7). V usnjarski stroki je 22 vajencev. Precej vajencev pa je zaposlenih v čevlarstvu, skupaj 185 (med njimi 10 vajenk) in drugih obrtih, ki uporabljajo usnje kot surovino, je tudi precej vajencev, tako da je skupno v tej stroki s čevljarji vred 254 vajencev (med njimi 11 vajenk). V gozdno-žagarski stroki je zaposlenih samo 9 vajencev, v lesni (predelovanje lesa in rezbarstvo) jih je pa 299. Vajenk v tej stroki ni. V živilski stroki je zaposlenih 159 vajencev in 1 vajenka. Največ jih je v mesarskih podjetjih 86, in v pekarskih, 36. V gostinskih obratih je zaposlenih 32 vajencev in 14 vajenk. Kakor rečeno, šteje oblačilna stroka največ vajencev in vajenk. Najštevilnejši so vajenci, ki se uče krojaštva, 274, in vajenke, ki se uče za šivilje, 344. V stavbnih obrtih je zaposlenih 112 vajencev. Grafična stroka šteje 47 vajencev in vajenk (7 vajenk). Zdravstvena stroka, ki v njo spada o zobotehniki, brivci in frizerke, šteje 80 vajencev in 172 vajenk. V zobotehniških podjetjih je zaposlenih 17 vajencev in 2 vajenki. V trgovinski stroki je skupaj 432 vajencev in vajenk (231 vajenk). Največ vajencev je v trgovinah z mešanim blagom: 89 vajencev in 119 vajenk. Na drugem mestu po številu vajencev so galanterijske trgovine: 13 vajencev in 38 vajenk. Končno naj še omenimo, da je 13 dimnikarskih vajencev.

Večina vajencev je zaposlenih v malih obrtnih podjetjih. Industrijska podjetja imajo zelo malo vajencev, ker stroino, tovarniško delo navadno ne zahteva daljšega posebnega učenja. Industrijski delavec ostane vedno le delavec ter ne more postati rokodelski pomočnik. Zato si obrtni vajenci pridobe boljšo strokovno izobrazbo kakor industrijski delavci in se tudi mnogo laže osamosvoje; industrijski delavec navadno ne more ustanoviti obrtnega podjetja, rokodelskih pomočnikov se pa zelo mnogo osamosvoji. Že zaradi tega ima statistika o vajencih pri nas posebno vrednost. Zelo dobro bo lahko služila tudi Poklicni svetovalnici in posredovalnici kakor vsem, ki se morajo zanimati za naše splošne gospodarske in socialne razmere.

Na področju novomeškega okrožnega sodišča

so imeli sodniki lani največ opravka s tatvinami — Prestopkov proti maksimalnim cenam je bilo 177

Ljubljana, 29. januarja

V bivši dravski banovini je delovalo pet okrožnih sodišč: v Ljubljani, Novem mestu, Celju, Mariboru in Murski Soboti. Obračuni o poslovanju državnih tožilstev pri teh sodiščih l. 1940 so pokazali, da je bilo izvršenih največ kaznivih dejanj na področju ljubljanskega okrožnega sodišča, ki so mu sledila mariborsko, celjsko, novomeško in murskosoboško. Ljubljansko okrožno sodišče je l. 1940 imelo opravka s 3921 kazenskimi zadevami, mariborsko z 2766, celjsko s 1986, novomeško s 1390 in murskosoboško z 802 kazenskimi zedevami, med katere so všteta tudi kazniva dejanja po zakonu o tisku. Skupno je bilo na področju vseh državnih tožilstev bivše dravske banovine l. 1940 kazenskih postopanj 10.865, kar je pomenilo, da je število zločinov in prestopkov napram l. 1939 neznatno poraslo. L. 1939 je bilo namreč 10.623 kazenskih postopanj.

Od gornjih sodišč delujeta sedaj na področju Ljubljanske pokrajine le ljubljansko in novomeško okrožno sodišče. Obe sta teritorialno nekoliko okrnjeni. Statistika o delu državnega tožilstva pri okrožnem sodišču v Novem mestu v lanski poslovni dobi pove, da sta zaradi nove razmejitve odpadli iz njegove sestave okrajni sodišči v Krškem in Radečah. Področje pa je še vedno zelo razčlenjeno in deluje na ozemlju novomeškega okrožnega sodišča 11 podrejenih edinic: okrajno sodišče v Novem mestu, v Črnomlju, Kočevju, Kostanjevici, Metliki, Mokronogu, Ribnici, Trebnjah, Velikih Laščah, Višnji gori in Žužemberku.

Število kazenskih postopanj, ki so imeli z njimi opravka na področju novomeškega okrožnega sodišča, se letos kljub skrčenju ozemlja ni mnogo zmanjšalo. Zgoraj smo že povedali, da so predlanskim obravnavali 1390 kazenskih zadev, lani pa 1326. Pri tem se mora upoštevati, da so letos odpadla politična kazniva dejanja iz pristojnosti rednega sodstva, tako da je kriminalnost na sedanjem področju novomeškega okrožnega sodišča napram predlanskemu letu relativno nedvomno porasla. K temu porastu so doprinesle po svoje mnogo tudi vojne prilike; zlasti prestopki po uredbi o maksimalnih cenah so mnogo ljudi posadili na zatožno klop. O pravi kriminalnosti pa pri teh prav za prav niti ne moremo govoriti, kakor je pokazala tudi večina primerov pred ljubljanskim sodiščem.

Glede kakovosti kaznivih dejanj, ki so zaposlila sodišča na področju novomeškega okrožnega sodišča, je značilno, da se je zmanjšalo število kaznivih dejanj zoper življenje in telo, nasprotno pa poraslo število kaznivih dejanj zoper imovino. K temu bi prišteli tudi prestopke glede prekoračenja maksimalnih cen, ki jih pa vendar ni bilo toliko, kakor bi utegnili pričakovati. Torej je legalna trgovina na področju novomeškega sodišča veliko prilagodljivejša zahtevam vojnih razmer, kakor trgovina na področju ljubljanskega okrožnega sodišča. Zanimivo pa je, da kažejo posamezni primeri postopkov zaradi prestopkov po uredbi o maksimalnih cenah, da si sodišča povsod še niso na jasnem glede vseh določb.

Končno velja kot značilnost omeniti, da so mnogo kazenskih postopanj na področju novomeškega okrožnega sodišča »rešili« takoj po vložitvi obtožnic, ker so se storilci zakonito ali protizakonito preselili s področja Ljubljanske pokrajine. V smislu zakona se spisi o takih zadevah, ko se ne more nič opraviti, polože v arhiv in se hranijo. Postopek se bo nadaljeval, ko bo sodišče zvedelo za storilca.

Okrožno sodišče v Novem mestu tako lani kakor predlanskim ni imelo opravka z nobeno tožbo po tiskovnem zakonu. Od skupnega števila 1326 postopanj je bilo rešenih 1253, nerešenih pa je ostalo 73. Na predlog državnega tožilca je bilo uvedenih 51 preiskav. V 39 primerih je bilo 79 oseb zaradi kaznivih dejanj, ki jih preganja državni tožilec, v preiskovalnem zaporu.

Od skupnega števila kazenskih postopkov je bila velika večina rešenih brez obtožnice: gre za 995 primerov. Obtožnic je bilo vloženih 258. Po vložitvi obtožnice je bilo rešenih brez razprave 31 kaznivih dejanj. Državni tožilec je zastopal obtožnico na 261 razpravah. Sodb je bilo izrečenih skupno 205. V 184 primerih so bili obtoženci obsojeni in le v 21 primerih so sodniki izrekli oprostilno obsodbo. Zoper sodbe je državni tožilec priglasil 10 prizivov in 5 revizij. 7 prizivov se ni zadovoljevalo z višino kazni, ki so jih izrekli sodniki posamezniki in 3 s kaznimi, ki so jih izrekla okrožna sodišča kot zborna sodišča.

Že v uvodu smo omenili, da je poraslo število kaznivih dejanj zoper imovino in da so imela sodišča dokaj opravka tudi s prestopki po uredbi o minimalnih cenah. Postopanj zaradi tatvin je bilo 907 ali 68 odstotkov. Postopanj zaradi prestopkov po uredbi o maksimalnih cenah je bilo 177. Skupno je bilo teh kaznivih dejanj 1084 ali 81 odstotkov.

Kazenski zakon in zakonik o sodnem kazenskem postopanju odrejata v pristojnost okrajnih sodišč vse navadne tatvine, kjer predmet ni vreden več kot 380 lir. Tako je okrožno sodišče v Novem mestu imelo opravka le s 195 tatvinami, med tem ko so ostale sodila okrajna sodišča. Po številu kazenskih postopanj zaradi tatvin je na prvem mestu črnomeljsko okrajno sodišče, kjer so sodniki obravnavali 113 primerov tatvin. Sledijo nato okrajna sodišča v Metliki in Kočevju z 82, Višnja gora z 75, Kostanjevica z 58, Trebnje s 55, Žužemberk s 54, Velike Lašče s 45, Ribnica s 44 in Mokronog z 42. Okrajno sodišče v Novem mestu je obravnavalo 62 tatvin.

Postopanja glede prestopkov po uredbi o maksimalnih cenah pa so razdeljena takole: okrožno sodišče v Novem mestu jih je rešilo 30, okrajno istotam 9. Med okrajnimi sodišči drugod jih je bilo največ v Kočevju, kjer so zabeležili 30 prestopkov. Sledijo Mokronog z 21 primeri, Višnja gora in Metlika s 16, Žužemberk s 13, Črnomelj in Trebnje z 11, Velike Lašče z 10 in Kostanjevica z dvema primeroma.

Tekmovanje s smrtjo

Zadnje delo Giacoma Puccinija in njegova smrt 29. novembra 1924

Bilo je leta 1923. Tri leta prej je bil začel Giacomo Puccini skupaj s pisateljema Simoniem in Adamijem opero »Turandot«, ves srečen, da je po letih brezdelja našel končno libreto, pravo mojstrovino. Tisk je obetal svetu nova mojstrova dela in svet mu je pomagal pri lovu za originalnimi azijatskimi melodijami. Začetkom pomladi 1924. je bilo delo končno toliko napredovalo, da je manjkala v glavnem samo še instrumentacija zadnjega dejanja. Novo opero je bilo pogodbeno že prevzelo založništvo Ricordo in določen je bil tudi že dan prve vprizoritve. Tedaj je pa posegla trdovratna bolezen med mojstra in njegovo delo. Bolezen se je naselila v skladateljevem vratu in postajala je vedno težja.

Ko je postala bolezen proti jeseni že nevarna, se je Puccini končno obrnil na zdravnike in jih prosil, naj mu odkrito povedo kako je z njegovim vratom. Čeprav mu v začetku niso hoteli priznati, da je njegova bolezen nevarna, je vendar kmalu zvedel, da ima raka v vrtu in da ne bo več dolgo živel. Ali bo imel še toliko časa, da bo mogel dovršiti svoje delo? Ves skrušen je sedel v naslonjaču pri odprtem oknu, skozi katero je prihajal blagodejen morski zrak. Čital je v listih navdušena poročila in kritike o vprizoritvah svojih del. Puccinijeve opere so si bile osvojile gledališke odre staregа in novega sveta. Njegove melodije so šle po vsem svetu in iz njih je dihalo ter odmevalo vse njegovo življenje.

Toda kdo je vedel zunaj kaj o tem? Kdo je vedel, kako je pred mnogimi leti za glasbo nadarjeni siromašen deček prispel peš iz Lucce v Pisc, da bi doživel vprizoritev »Aide«, doživel tako, da bi ga nobena sila na svetu ne mogla več zadržati v posnemanju velikega Verdija. Kdo je vedel kaj o težki skrbi in pomanjkanja polnih dijaških letih, ki jih je preživel mladi Puccini skupaj s Pietrom Mascagnijem v Milanu? Kdo je mislil na prve nepozabne uspehe, ki so jih dosegla njegova prva dela. Potem se je pa končno pričela pot slave.

Na klavirskih tipkah je ležal prah brezdelju prebitih dni, na pisalni mizi so ležali nepopisani listi papirja. Še vedno se je ustavljal željni pogled bolnega skladatelja na njih in iz njegovih oči je odsevalo veliko, žgoče vprašanje. In naenkrat je planil pokonci, stisnil zobe in sedel k pisalni mizi. Pozno v noč je gorela na nji luč ter obsevala notni papir in klavirske tipke. Puccini je bil začel tekmo s smrtjo.

Minili so tedni neumornega dela. Do instrumentacije zaključnega dueta je bila opera »Turandot« dovršena. Tedaj se je pa pokazala nujna potreba operacije. Puccini je moral na kliniko v Brusiju. Spremljala sta ga sin Tonio in partitura opere »Turandot«. Zla slutnja se je uresničila. Tri tedne po odhodu, 29. novembra 1924, je Puccini za vedno zatisnil oči.

Ko je 25. aprila 1926 milanska Scala prvič uprizorila zadnjo Puccinijevo opero, je odredil dirigent pred zaključkom zadnjega dejanja kratek odmor. Orkester je utihnil, utihnili so tudi pevci. V grobni tišini je bil počaščen skladateljev spomin:

Tu je umrl Puccini.

Moderni Robinzoni

Za zanimivo pa tudi nevarno potovanje se je odločila skupina norveških ribičev. Šest mladih mož, sami izkušeni pomorščaki, se je namenilo na samoten otok Hona v Atlantskem oceanu. Že petdeset let nihče ne prebiva na tem otoku. Zadnji njegovi prebivalci so ga zapustili, ker je podnebje na njem preveč neugodno. Norveški ribiči si obetajo od bivanja na pustem otoku mnogo koristi. Na njem nameravajo namreč reditи morske rake.

V okolici otoka Hona je zelo mnogo morskih rakov in norveški ribiči so prepričani, da se jim obeta lep zaslužek. Težave, ki jih čakajo, seveda niso majhne. Otok je pust in njegova obala je neprestano izpostavljena viharjem, tako da je sploh težko priti na otok. Toda norveški ribiči so izkušeni pomorščaki in se ne boje nobenih ovir. Glavno je, da se bo dobro zaslužilo, vse drugo bodo pa že kako opravili.

Božična darila nemškim vojakom

Nemške vojaške oblasti so pozvale prebivalstvo, naj pravočasno pripravi božična darila vojakom na vzhodnem bojišču. Prebivalstvo se je temu pozivu odzvalo in tako so nemške železnice zmogle znatno povečani promet in božična darila so prišla pravočasno na bojišče. Največ paketov je bilo prepeljanih v novembru in decembru. V primeri s predlanskim letom se je število božičnih daril zelo povečalo. V oktobru je šlo na vzhodno bojišče 37 milijonov paketov, v novembru 67, v decembru pa 68, alj skupaj 135 milijonov. Predlanskim je bilo pa odposlanih nemškim vojakom na raznih bojiščih 91 milijonov paketov.

Promet se je bil torej zelo velik, vendar ga je pa pošta zmogla. Večina vojakov na bojišču je pravočasno dobila božična darila. Na nekaterih odsekih vzhodnega bojišča pravočasna dostava paketov ni bila mogoča in sicer zaradi vremenskih prilik in slabih prometnih zvez. Velik je bil tudi pisemski promet. V novembru je šlo na vzhodno bojišče 287 milijonov pisem in dopisnic, v decembru pa 317 milijonov. S tem je bil dosežen rekord v nemški vojni pošti. Predlanskim v decembru je šlo na razna bojišča 230.000.000 pisem in dopisnic. Za 287 milijonov pisem, dopisnic in manjših pošljk je bilo potrebnih v novembru 368.000 poštnih vreč in 300 natovorjenih poštnih avtomobilov, 67 milijonov paketov je zahtevalo 1,900.000 vreč in 5500 avtomobilov.

1625 znamk na enem pismu

Na filatelistični razstavi v Steyru je bilo razstavljeno tudi zanimivo priporočeno pismo, ki ga je prejel neki prebivalec Steyra leta 1922 iz Sovjetske Rusije. Tam slučajno ni bilo pri rokah dovolj znamk odgovarjajoče vrednosti in zato je nalepil pošiljatelj na pismo mnogo znamk nižje vrednosti. S tem se je pa seveda povečala teža pisma in potrebne so bile nove znamke. Ko je prispelo priporočeno pismo končno v Steyr, je bilo že doseglo svojevrsten svetovni rekord. Na njem je bilo namreč 1625 znamk po 250 rubljev v skupni vrednosti 406.250 rubljev. Znamke so bile nalepljene na sprednji in zadnji strani štiri in pol metra dolgega traku. Za razvrednotenje teh znamk je bilo treba 942 poštnih pečatov. K temu je treba pripomniti, da je bilo pismo pisano in odposlano v času velikega razvrednotenja denarja v Rusiji, ko se je računalo samo z milijoni.

Ezio d'Errico

Nos iz lepenke

22

»Deloma, da... V resnici je stvar ta, da imam zase majhno stanovanje na Montrougeu... Skratka, ko sem davi slišal, da stric še ni vstal, me je obšla nekakšna slutnja... njegova leta... sam ne vem, kaj mi je bilo... nekakšen nagel, praznoveren strah...«

Komisar Richard je pomolčal, nato se je obrnil k slugi in kratko velel:

»Lahko greste. Seveda mi ostanete na razpolago. In to, se razume: nihče ne sme v vilo razen zdravnika, doktorja Miltona... če bi pa prišel kdo drug, me takoj obvestite.«

Tedaj se je komisar obrnil k mlademu človeku in dokaj neprisiljeno nadaljeval: »Ste bili s stricem v dobrih odnosih?«

»Da... razen nekih nesoglasij, ki so nastala zadnji čas zastran finančnih vprašanj...«

»Stric vas je podpiral?«

»Docela, gospod komisar...«

»To se pravi?«

»Reči hočem, da je skrbel za vse moje potrebe.«

»A vi ste trosili več, nego vam je dajal...«

»Točno, gospod komisar. Vrhu tega sem ga predvčerajšnjim prosil za dokaj znatno vsoto, ker sem se hotel lotiti nekega industrijskega podvzetja.«

»In stric vam jo je odbil?«

»Da.«

Nov premolk. Tišina je bila tako popolna, da se je slišalo oddaljeno brnenje zvonca pri vhodu. Nato je komisar rekel: »Zahvaljujem se vam in priznam odkritosrčnost vaših podatkov.«

»Dolžnost mi tako veleva...«

»Da... a malokdo bi jo na vašem mestu tako pojmoval...«

Mladi človek je namrščil obrvi, kakor bi hotel povsem doumeti komisarjeve besede. Nato je lahno pobledel in zamrmral:

»Ali hočete morda reči, da so mi moji odgovori v škodo? Mislim, da se mi ni treba braniti.«

»Za vse, ki pripadajo ozračju, v katerem se je zgodil zločin, utegne nastopiti potreba, da se branijo.«

»Opozarjam vas, da od predvčerajšnjim strica nisem več videl, danes pa sem imel baš toliko časa, da sem odprl vrata in zaklical na pomoč... Razen tega je nesmiselno... najbrže pozabljate, kdo sem...«

Morda je hotel komisar kaj odgovoriti, a v tem je potrkalo na vrata in v sobo je stopil doktor Milton. Oči so se mu vročično bleščale in potni lasje so mu lepeli na čelu.

»Oh, Milton... kako se počutite?«

»Kar dobro... zdaj ni časa, da bi poslušal muhe svojega telesa.«

Tako govoreč je hitro odložil površnik in volneno pahovko ter pokleknil k umorjenčevemu truplu.

»Bi hoteli biti tako ljubeznivi in naju pustiti sama?« je rekel Richard markizu de Villeroyu.

»Ali naj smatram, da vam moram ostati na razpolago?«

»Ne meni, pravici ste hoteli reči... v interesu preiskave, ki se je komaj pričela...«

»Dobro, gospod.«

Z lahnim, hladnim, zgolj formalnim naklonom je zadnji potomec Villeroyskih zapustil sobo, v kateri je Miltonov slabotni glas pravkar mrmral:

»Dve rani od udarca s topim predmetom... delni prelom leve temenske kosti z zmerno krvavitvijo in obilno podplutbo na sencu...«

Nadzornik Harpe je stoje naglo stenografiral v službeno zapisnico.

Po preiskavi spalnice in skrbnem ogledu vrat in okna je komisar Richard zapustil sobo, da se ozre še po ostalih prostorih v vili, medtem ko je Milton ostal pri mrtvecu in nadaljeval svojo preiskavo.

Kak angleški ali ameriški detektiv, kot jih občinstvo pozna iz kriminalnih romanov, bi se bil prizanesljivo namuznil metodam komisarja Richarda; sicer pa ni ta nikoli nikomur prikrival, da dela vobče brez metode.

»Da je metoda za pouk, to razumem,« je govoril komisar v tistih redkih trenutkih, ko mu je bilo moči izvabiti količkaj zaupnejšo besedico, »in tako tudi dopuščam, da so metode za pisanje na stroj za krmarjenje letala, za rezanje medeninastih plošč, kajti v teh rečeh imamo povsod oporne točke, ki se nikoli ne izpremenijo... Da bi pa mogla obstajati metoda za odkritje storilca nekega zločina, to presega moje umstvene zmožnosti.« In če si mu govoril o sledovih, odtisih in drugih takšnih podatkih, je bil njegov odgovor vselej enak:

»Vse to je docela točno, kdo pravi, da ne... Zagovarjal sem Bertillona, ko se je vsa Francija za hrbtom norčevala iz njega, toda gorje mu, kdor bi se preveč zanesel na smotkin pepel ali na steklenico z odtisi prstov... preteto bi se urezal... Takisto je, kakor v zdravništvu... kandidat gleda na simptome, jih preveri po diagnostičnih priročnikih in zamenja bolezen, ki jo bolnik ima, z boleznijo, ki je nima... Pravi kliničar je tisti, ki dela baš narobe. Najprvo prouči okolje, v katerem je bolnik živel, njegove navade, značaj, razvade in dedna bremena. Nato se prepriča, ali je vse to v skladu s simptomi.«

In tako je bil komisar Richard, ko se je v spremstvu umorjenčevega nečaka sukal po razkošnem domu pokojnega markiza de Villeroya, še najbolj podoben raztresenemu turistu, ki si ogleduje muzej.

»To orožje je rusko?«

»Prav za prav je iz Turkestana... Stric ga je prinesel s svojih potovanj, ko je bil leta 1910. poslaniški ataše...«

»In ta lakasta omarica?«

»Je kitajska... prvotno je bila namenjena kadilcu opija za njegov pribor... toda stric jo je uporabljal za zdravila...«

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani